

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босна и Херцеговина

Predmet br.: S1 1 K 003541 15 Kžk

Datum objavljivanja: 06.08.2015. godine

Datum pismenog otpravka: 23.10.2015. godine

**Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Mirza Jusufović, predsjednik vijeća
sudija Senadin Begtašević, član vijeća
sudija Mirko Božović, član vijeća**

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv optuženog

Miluna Kornjače

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Dževad Muratbegović

Branilac optuženog Miluna Kornjače: advokat Rade Golić

Sud Bosne i Hercegovine, Sarajevo, ul. Kraljice Jelene br. 88

Telefon: 033 707 100, 707 596; Fax: 033 707 155

SADRŽAJ:

Izreka	4
Obrazloženje	8
I – Tok postupka	8
II – Postupak pred vijećem apelacionog odjeljenja	9
1. Optuženje	9
2. Dokazni postupak	10
3. Završne riječi	10
a) Tužilaštvo	10
b) Odbrana	12
III – OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE	13
1. <u>Opšti elementi krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172.</u> stav 1. KZ BiH	14
a) Širok i sistematičan napad	14
b) Napad usmjeren protiv civilnog stanovništva	23
c) Znanje optuženog o postojanju napada i da njegova djela predstavljaju dio tog napada	24
2. <u>Činjenična i pravna utvrđenja</u>	28
a) Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH	28
b) Progon zatvaranjem ili drugim teškim oduzimanjem fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava	31
c) Tačka 1n. izreke presude	33
3. Odluka o kazni	39
4. Odluka o troškovima krivičnog postupka i imovinskopравnom zahtjevu	41

IV – OSLOBADAJUĆI DIO PRESUDE	41
1. Tačka 1l. izreke presude (komandna odgovornost optuženog za ubistva civila na Mostini)	41
2. Odluka o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu	46

U IME BOSNE I HERCEGOVINE !

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine, sastavljenom od sudije Mirze Jusufovića, kao predsjednika vijeća, te sudija Senadina Begtaševića i Mirka Božovića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Denisa Podžića, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Miluna Kornjače, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: KZ BiH) u vezi sa članom 180. stav 1. i 2. KZ BiH i članom 29. KZ BiH, nakon održanog usmenog i javnog pretresa pred vijećem apelacionog odjeljenja, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Dževada Muratbegovića, optuženog Miluna Kornjače i njegovog branioca, advokata Rade Golića, nakon tajnog vijećanja i glasanja, donio je i dana 06.08.2015. godine javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

I

Optuženi KORNJAČA MILUN, od oca Nikole i majke Dobrinke rođene Kajević, rođen 06.01.1954. godine u mjestu..., opština..., gdje je i stalno nastanjen, po nacionalnosti ..., državljanin ..., pismen, po zanimanju sjekač, penzioner, oženjen, otac dvije djece, odslužio vojsku, JMBG: ..., nije osuđivan,

K R I V J E

Što je,

U periodu od polovine aprila 1992. godine do kraja maja 1992. godine u opštini Čajniče u okviru širokog i sistematičnog napada pripadnika TO Srpske opštine Čajniče, pripadnika paravojne jedinice "Plavi orlovi" i policije Stanice javne bezbjednosti Srpske

opštine Čajniče, potpomognuti paravojnim formacijama koje su dolazile iz Srbije i Crne Gore, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče, znajući za taj napad, kao komandir jedinice „Plavi orlovi“, naredio i učinio progon nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, i to **zatvaranjem**, učinjenim u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja, tako što je:

1n. Dana 27. maja 1992. godine ili približno toga datuma, ispred hotela “Čajniče” u Čajniču, a nakon što su pripadnici jedinice “Plavi orlovi” u selu Brdo, opština Čajniče lišili slobode civile: Bakal Mirsada, Drakovac Šefku, Džambegović Dževada, Džambegović Suada, Džambegović Fuada, Džambegović Envera, Džambegović Izeta, Džambegović Džemala, Hurlov Sabahudina, Borovac Nedžada, Hurlov Safeta i Šišić Džemala i doveli ih pred pomenuti hotel, **naredio** naoružanim pripadnicima jedinice “Plavi orlovi” da zatočene civile na karoseriji teretnog vozila odvezu na Mostinu i da ih bez ikakvog pravnog osnova **zatvore** u metalni kontejner, što su ovi i učinili, odakle su nepoznata lica narednog dana zatočene Bakal Mirsada, Drakovac Šefku, Džambegović Dževada, Džambegović Suada, Džambegović Fuada, Džambegović Envera, Džambegović Izeta, Džambegović Đemala, Hurlov Sabahudina, Hurlov Safeta i Šišić Džemala, izveli iz metalnog kontejnera i odveli na obližnju livadu, gdje su ih iz automatskog oružja lišili života, nakon čega su tijela oštećenih zatrпали zemljom, koja tijela su ekshumirana dana 21. i 22. oktobra 2002. godine i dana 29. juna 2006. godine iz grobnica na Mostini i na lokalitetu Podjovanovići, opština Čajniče, te identifikovana dana 29. oktobra 2002. godine i dana 02. i 03. novembra 2006. godine u prostorijama JP „Azot“ u Vitkovićima kod Goražda,

Dakle, kao dio širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva na području opštine Čajniče, znajući za takav napad, preduzetog u cilju progona cjelokupnog bošnjačkog stanovništva na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, izvršio progon u vezi sa zatvaranjem,

Čime je optuženi Milun Kornjača počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ-a BiH (progon) u vezi s tačkom e) istog člana, sve u vezi sa odredbom člana 180. stav 1. KZ BiH i članom 29. istog Zakona,

pa mu Sud, primjenom naprijed navedenih odredbi i članova 39., 42. stav 1. i 2. i člana 48. stav 1. KZ BiH za navedeno krivično djelo u t v r đ u j e:

kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina

te ga, *uzimajući kao utvrđenu ranije izrečenu kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina* za počinjeno krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH i članom 29. KZ BiH, po presudi Suda BiH broj S1 1 K 003541 10 Kri od 21.05.2014. godine, potvrđenoj u osuđujućem dijelu presudom vijeća Apelacionog odjeljenja broj S1 1 K 003541 14 Krž 12 od 10.03. 2015. godine,

primjenom odredbi člana 53. stav 1. i 2. Krivičnog zakona BiH

O S U Đ U J E

NA JEDINSTVENU KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 7 (SEDAM) GODINA

U skladu sa članom 56. KZ BiH optuženom Kornjača Milunu se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme provedeno u pritvoru i to od **16.12.2009. godine do 30.08.2012. godine** određenog Rješenjem Suda BiH, broj X-KRN-09/848 od 18.12.2009. godine, a ukinutog Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 003541 10 Kri (X-KR-09/848-1) od 30.08.2012. godine.

Na osnovu odredbe člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, optuženi Kornjača Milun se oslobađa obaveze naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, oštećeni se sa postavljenim imovinskopравnim zahtjevima upućuju na parnicu.

II

Na osnovu člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku BiH, optuženi Kornjača Milun,

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je,

U periodu od polovine aprila 1992. godine pa do kraja maja 1992. godine u opštini Čajniče u okviru širokog i sistematičnog napada pripadnika TO Srpske opštine Čajniče, pripadnika paravojne jedinice "Plavi orlovi" i policije Stanice javne bezbjednosti Srpske opštine Čajniče, potpomognuti paravojnim formacijama koje su dolazile iz Srbije i Crne Gore, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče, znajući za taj napad, kao komandir jedinice „Plavi orlovi“, naredio i učinio progon nesrpskog civilnog stanovništva na području opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi i to ubistvima, zatvaranjem, mučenjem i drugim nečovječnim djelima slične prirode, učinjenim u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja, kao nadređena osoba propustio da preduzme nužne i razumne mjere da učinilac ubistva zatočenih civila bošnjaka u Lovačkom domu na Mostini bude kažnjen, tako što je:

11. Od 19. maja 1992. godine, kao komandir jedinice "Plavi orlovi", a nakon što je Tadić Veljo, pripadnik jedinice "Plavi orlovi" dana 19.maja 1992. godine u popodnevnim časovima na Mostini u Lovačkom domu, iz automatske puške lišio života zatočenike, Bukva Zlatka, Čaušević Jusufa, Gluščić Envera, Hasović Hasana, Kulelija Safeta, Došlo Jasmina, Gabela Fuada, Bavčić Hamzaliju, Oruč Fehima, Trgo Hajrudina, Čolak Saliha, Cicvara Muharema, Hurlov Hamdu, Šehović Dedu, Agović Ahmu, Agović Mehmeda, Živojević Mehmeda, Vrana Mušana, Velić Zijada, Bukva Mehu, Gazap Hajrudina, Paldum Šemsudina, Čolak Fehima, Gabela Suada, Kešan Hamšu, Kešan Ibru, Kešan Muju i Kešan Ismeta i pored toga što je istog dana kada je izvršeno ubistvo zatočenih lica od prisutnih u prostorijama štaba TO Čajniče u Čajniču saznao da je Tadić Veljo, pripadnik jedinice "Plavi orlovi" izvršio ubistva zatočenih lica u Lovačkom domu na Mostini, nije ništa preduzeo u skladu sa svojim pravima i dužnostima komandira jedinice "Plavi orlovi" da izvršilac ubistava zatočenih lica bude kažnjen,

Dakle, kao nadređena osoba, iako je znao da je njegov podređeni učinio krivično djelo ubistvo zatočenih civila, propustio da preduzme nužne i razumne mjere da učinilac tog djela bude kažnjen,

Čime bi optuženi Kornjača Milun počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ-a BiH (progon) u vezi sa tačkom a), u vezi sa odredbom člana 180. stav 2. KZ BiH.

Na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi se oslobađa plaćanja troškova krivičnog postupka i u ovom, oslobađajućem dijelu, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, svi oštećeni se sa eventualnim imovinskopравnim zahtjevima upućuju na parnični postupak.

O b r a z l o ž e n j e

I. TOK POSTUPKA

1. Prvostepenom presudom Suda BiH, broj: S1 1 K 003541 10 Krl od 21.05.2014. godine, optuženi Milun Kornjača oglašen je krivim da je, na način opisan u tačkama 1., 2. i 3. izreke pobijane presude počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH i članom 29. KZ BiH, za koje mu je na osnovu odredbe člana 285. ZKP BiH, uz primjenu odredbi iz članova 39., 42., 48., 49. i 50. KZ BiH, izrečena kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina. Na osnovu člana 56. KZ BiH, optuženom je u izrečenu kaznu zatvora uračunato vrijeme provedeno u pritvoru, i to počev od 16.12.2009. godine do 30.08.2012. godine. Optuženi je u smislu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH oslobođen od obaveze da naknadi troškove krivičnog postupka i paušala koji su u cjelini pali na teret budžetskih sredstava Suda. Na osnovu člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni su sa imovinskopравnim zahtjevom upućeni na parnicu.

2. Istom presudom, optuženi je na osnovu člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH oslobođen od optužbe da je na način opisan u tačkama 1g., 1k., 1l. i 1n. izreke pobijane presude počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ

BiH (progon) u vezi sa tačkama a), e), f) i k), a sve u vezi sa odredbama člana 180. stav 1. i 2. KZ BiH i člana 29. KZ BiH. Shodno tome, optuženi je na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH oslobođen od plaćanja troškova krivičnog postupka, te su isti pali na teret budžetskih sredstava Suda. Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, svi oštećeni su sa eventualnim imovinskopравnim zahtjevom upućeni na parnični postupak.

3. Nadalje, na osnovu člana 283. tačka b) ZKP BiH prema optuženom Milunu Kornjači je odbijena optužba da je na način opisan u izreci pobijane presude počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH (progon) u vezi sa tačkama a), e), f) i k) u vezi sa odredbom člana 180. stav 1. i 2. KZ BiH. U vezi s tim, na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi je oslobođen od plaćanja troškova krivičnog postupka, te su isti pali na teret budžetskih sredstava Suda. Na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, svi oštećeni su sa eventualnim imovinskopравnim zahtjevom upućeni na parnični postupak.

4. Presudom ovog vijeća broj: S1 1 K 003541 14 Krž 12 od 23.01.2015. godine, odbijena je u cijelosti, kao neosnovana, žalba branioca optuženog Miluna Kornjače, izjavljena na osuđujući dio presude Suda BiH broj: S1 1 K 003541 10 Krl od 21.05.2014. godine, kao i žalba Tužilaštva BiH na tačku 1g. oslobađajućeg dijela iste presude i odluku o kazni za radnje za koje je osuđen, te je prvostepena presuda u tom dijelu potvrđena, dok je žalba Tužilaštva uvažena u dijelu koji se odnosio na tačke 1l. i 1n. izreke oslobađajućeg dijela prvostepene presude, te je ista u tom dijelu ukinuta i određeno održavanje pretresa pred vijećem apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine.

II. POSTUPAK PRED VIJEĆEM APELACIONOG ODJELJENJA

1. Optuženje

5. Predmet raspravljanja i pretresa pred vijećem apelacionog odjeljenja su, s obzirom na navedenu odluku drugostepenog vijeća, bile samo tačke 1l. i 1n. oslobađajućeg dijela prvostepene presude, u kom dijelu je prvostepena presuda ukinuta.

6. Tačka 1l. se odnosila na događaje od 19.05.1992. godine, kada je Tadić Veljo, prema tvrdnji Tužilaštva, pripadnik jedinice „Plavi orlovi“, u popodnevnim časovima u Lovačkom domu na Mostini lišio života 28 zatočenih Bošnjaka, za šta je optuženi saznao

istog dana u prostorijama Štaba TO Čajniče, ali nije ništa preduzeo u skladu sa pravima i dužnostima komandira jedinice kako bi izvršilac ubistava bio kažnjen.

7. Tačka 1n. se odnosila na događaj od 27.05.1992. godine ili približno tog datuma, kada su po naredbi optuženog civili iz sela Brda, njih 12, od strane pripadnika jedinice "Plavi orlovi" lišeni slobode i dovezeni u Čajniče, ispred hotela, kojom prilikom je optuženi, prema tvrdnjama Tužilaštva, a u namjeri da se zatočeni civili liše života, naredio da se isti odvezu na Mostinu i tamo zatvore bez ikakvog pravnog osnova u metalni kontejner, odakle su ih zatim, narednog dana, prema optužnici, nepoznati pripadnici jedinice „Plavi orlovi“ izveli iz kontejnera, odveli na obližnju livadu i tu lišili života iz automatskog oružja, nakon čega su tijela ubijenih zatprali zemljom.

8. Za radnje iz tačke 1l. optuženi je terećen po osnovu komandne odgovornosti, a za radnje iz tačke 1n. kao saizvršilac.

2. Dokazni postupak

9. U skladu sa članom 317. ZKP BiH održan je pretres pred vijećem apelacionog odjeljenja, u toku kojeg su po prijedlogu tužioca i odbrane preslušani iskazi svjedoka Danilović Rade, Hurlov Nure, Džambegović Fadile, Borovac Nedžada, zaštićenog svjedoka M2, zaštićenog svjedoka Kraj 280, svjedoka Đerić Desimira, Vujović Siniše, Manović Njegoša i Perendija Slobodana, dati u toku prvostepenog postupka, kao i iskaz optuženog Kornjača Miluna dat u svojstvu svjedoka odbrane, te su kao novi, uloženi materijalni dokazi odbrane i to: Akt odjeljenja Opštine Čajniče u vezi sa pripadništvom Tadić Velje, broj: 02/3-831-5/15 od 24.03.2015. godine, Spisak pripadnika policije Čajniče koji su zaduženi naoružanjem dugih cijevi, te Zahtjev upućen IPTF dana 24.07.2002. godine, za reviziju odluke u vezi postavljenja Živković Milorada.

3. Završne riječi

a) Tužilaštvo

10. Tužilac je u završnim riječima istakao kako smatra da je Tužilaštvo van svake razumne sumnje dokazalo da je optuženi Milun Kornjača, radnjama poblize opisanim u prilagođenoj optužnici od 31.03.2015. godine, učinio krivično djelo Zločini protiv

čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a) i e) KZ BiH, u vezi sa članom 29. KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. i 2. KZ BiH.

11. Tužilac je naveo da je Tužilaštvo dokazalo postojanje opštih elemenata predmetnog krivičnog djela, odnosno, postojanje širokog ili sistematičnog napada, da je napad bio usmjeren protiv civilnog stanovništva, da je optuženi znao za takav napad i da je djelo optuženog učinjeno kao dio napada.

12. Kada je u pitanju tačka 11. prilagođene optužnice, tužilac smatra da je optuženi Milun Kornjača, kao komandir čete „Plavi orlovi“, bio dužan da podnese prijedlog za kažnjavanje Tadić Velje, a što proizilazi u prvom redu iz reprodukovane izjave Danilović Rade, koji je svjedočio u pogledu uloge i dužnosti koje je optuženi kao komandir čete trebao preduzeti nakon saznanja da je pripadnik njegove jedinice izvršio ubistva zatočenih lica, kao i na osnovu reprodukovane izjave samog optuženog date u svojstvu svjedoka, te reprodukovane izjave svjedoka KRAJ 280. Tužilaštvo smatra da je ponudilo dovoljno dokaza na osnovu kojih optuženi Milun Kornjača treba odgovarati zbog izvršenog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkom a) KZ BiH, u vezi sa članom 180. stav 2. KZ BiH, po osnovu komandne odgovornosti, a zbog toga što je kao nadređena osoba propustila da preduzme nužne i razumne mjere da njegov podređeni Tadić Veljo, izvršilac ubistva zatočenih civila u Lovačkom domu na Mostini, bude kažnjen.

13. U pogledu tačke 1n. prilagođene optužnice, tužilac je u završnim riječima posebno istakao činjenicu da su pripadnici čete „Plavi orlovi“, čiji je komandir bio optuženi Milun Kornjača, dan prije odvođenja civila iz sela Brdo boravili u tom selu i od mještana oduzeli lovačko naoružanje, nakon čega su narednog dana civile u pomenutom selu lišili slobode, te ih doveli do hotela u Čajniču gdje se nalazio optuženi Milun Kornjača, odakle su zatočenici po naredbi optuženog odvedeni na Mostinu, i to u pratnji naoružanih pripadnika čete „Plavi orlovi“. Tužilaštvo smatra da je optuženi svojom usmenom naredbom da se zatočenici iz sela Brdo na karoseriji teretnog vozila odvedu na Mostinu i zatoče u metalni kontejner, znatno doprinijeo izvršenju ubistva oštećenih, što je bila jedna od neophodnih radnji u nizu radnji koja je dovela do njihovog ubistva. Tužilac je ukratko podsjetio na reprodukovane iskaze svjedoka koji su svjedočili na okolnosti iz ove tačke optužnice, smatrajući da iz tih iskaza, kao i ostalih prihvaćenih dokaza provedenih u toku prvostepenog postupka, nesporno proizilazi da je optuženi Milun Kornjača na odlučujući

način doprinijeo zatvaranju i ubistvu civila iz sela Brdo, u kojim radnjama su se u potpunosti stekli elementi krivičnog djela iz člana 172. stav 1. tačke h) u vezi sa tačkama a) i e) KZ BiH, u vezi sa članom 29. KZ BiH, a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH.

14. Kada je u pitanju odluka o visini kazne, Tužilaštvo je predložilo da se na strani optuženog od otežavajućih okolnosti cijeni njegov položaj – komandir čete „Plavi orlovi“, koji je kao takav bio upoznat sa pravilima postupanja sa civilima, potom broj ubijenih civila, psihičke i fizičke bolove koje su civili Bošnjaci doživjeli prilikom ubistva u metalnom kontejneru na Mostini, kao i da porodice oštećenih i danas osjećaju trajne i duboke psihičke posljedice zbog gubitka svojih najmilijih. Od olakšavajućih okolnosti, Tužilaštvo je predložilo da se na strani optuženog cijeni činjenica da je isti porodičan, da ranije nije osuđivan, kao i da je sposobnost shvatanja djela i mogućnost upravljanja postupcima pri počinjenju krivičnog djela bila smanjena kod optuženog, ali ne bitno.

b) Obrana

15. Branilac optuženog Miluna Kornjače, advokat Rade Golić je u završnim riječima istakao da se u konkretnom predmetu mogu izvoditi razni zaključci i da bi svaki od tih zaključaka mogao naći uporište u činjeničnom stanju, međutim, ukoliko se činjenično stanje posmatra u kontekstu principa *in dubio pro reo*, nameće se jedan jedini razuman zaključak, da optuženi Milun Kornjača nije kriv za dešavanja u Čajniču 19. i 27. maja 1992. godine.

16. Branilac je u pogledu tačke 11. prilagođene optužnice naveo da izvedeni dokazi ukazuju na nepostojanje odnosa nadređeni / podređeni između optuženog i Tadić Velje u drugoj polovini maja 1992. godine, odnosno, da nije dokazano, po principu van razumne sumnje, da je Tadić Veljo bio pripadnik „Plavih orlova“ u inkriminisano vrijeme, a što proizilazi iz iskaza svjedoka KRAJ 280, koji ovo lice ne pominje kao pripadnika straža kojim je komandovao optuženi. Branilac je podsjetio i na izjave drugih svjedoka koji nisu mogli potvrditi da je optuženi pripadao jedinici „Plavi orlovi“, kao i da je svjedok KRAJ 280 istakao kako je Veljo Tanasković formirao svoju jedinicu, kojoj se, prema izjavi Đerić Desimira, priključio i Tadić Veljo, a naziv jedinice je bio "Oganj". Imajući u vidu vrijeme pogibije Velje Tanaskovića u odnosu na vrijeme odmazde – dana 19. maja 1992. godine, branilac tvrdi da je jedini razuman zaključak da su Veljo Tanasković i Veljo Tadić u prvoj polovini maja napustili jedinicu čiji je komandir bio optuženi Milun Kornjača.

17. Kada je u pitanju tačka 1n. prilagođene optužnice, odbrana se ponovo dotakla iskaza zaštićenog svjedoka KRAJ 280, koji je naveo da je učestvovao u događajima vezanim za selo Brdo, decidno izjavljujući da je postupao po naredbama Kriznog štaba opštine Čajniče, a da je operaciju u selu Brdo vodio Marijan Mikanović sa 20 lica. Branilac je naveo da Tužilaštvo nije po principu van razumne sumnje dokazalo da su pripadnici jedinice „Plavi orlovi“ u selu Brdo, po naredbi optuženog, lišili slobode civile Bakal Mirsada i dr., te ih odveli pred hotel Čajniče. Osim toga, branilac je istakao da izjava optuženog "pravac Mostina", data ispred hotela Čajniče, nije u formalnom i suštinskom smislu mogla predstavljati naredbu za zatvaranje civila, navodeći da optuženi takvu naredbu nije ni izdao, niti ima dokaza da je optuženi dalje izdavao bilo kakve naredbe ili preduzimaao bilo kakve radnje u kontekstu transporta zatvorenika. Odbrana je istakla i da nema dokaza da su nepoznati pripadnici jedinice „Plavi orlovi“ narednog dana izvršili lišavanje života zatočenih lica, niti ima bilo kakvih podataka o aktivnostima ove jedinice povodom ovog događaja, te se stoga ne može van razumne sumnje zaključiti da je smrt ovih ljudi posljedica činjenja ili nečinjenja optuženog ili njegovih podređenih.

18. Optuženi Milun Kornjača je u završnim riječima istakao da je muslimanski narod počeo napuštati opštinu Čajniče nakon što su predstavnici Srpske demokratske stranke održali sastanak, navodeći kako je tačno da je odbrana opštine Čajniče formirala vod od nekoliko vojnika čiji je on bio komandir ali i da nije imao nikakvu nadležnost nad Veljom Tadićem i Velimirom Tanaskovićem, jer su isti "otišli od njega" kada je formiran prateći vod.

19. Nakon ocjene svih izvedenih dokaza pred vijećem apelacionog odjeljenja, kao i dokaza provedenih tokom prvostepenog postupka, a koji su se odnosili na tačke 1l. i 1n. prilagođene optužnice Tužilaštva BiH, apelaciono vijeće je donijelo odluku kao u izreci iz razloga koji slijede.

III. OSUĐUJUĆI DIO PRESUDE

20. Tužilaštvo je dakle tačkom 1n. prilagođene optužnice teretilo optuženog Miluna Kornjaču da je kao saizvršilac (član 29. KZ BiH), po individualnoj krivičnoj odgovornosti (član 180. stav 1. KZ BiH), učestvovao u radnjama lišavanja života civila iz sela Brdo zatvorenih na Mostini, tako što je naredio da se isti liše slobode, odvezu i zatvore na Mostini, sa namjerom da se tamo liše života, čime je počinio krivično djelo Zločini protiv

čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama a) i e) KZ BiH, a sve u vezi sa gore navedenim odredbama KZ-a BiH.

1. Opšti elementi krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH

21. Da bi se određena krivičnopravna radnja mogla okvalifikovati kao zločini protiv čovječnosti, potrebno je, prije svega, pored konkretnih elemenata krivičnog djela, dokazati i opšte elemente zločina protiv čovječnosti, i to: postojanje širokog i/ili sistematičnog napada usmjerenog protiv bilo kojeg civilnog stanovništva, svijest optuženog o postojanju takvog napada, svijest da su radnje optuženog predstavljale dio napada i da je on bio svjestan da njegove radnje predstavljaju dio napada. Postojanje opštih elemenata zločina protiv čovječnosti je već utvrđeno prvostepenom presudom, koja je u osuđujućem dijelu potvrđena presudom apelacionog vijeća od 23.01.2015. godine, na koji način je taj dio presude već postao pravosnažan.

a) Širok i sistematičan napad

22. U pogledu postojanja širokog i/ili sistematičnog napada, valja najprije istaći da odbrana tokom dokaznog postupka nije ni osporavala postojanje ovog opšteg elementa, osim što branilac u završnim riječima navodi kako se Milun Kornjača optužnicom tereti za inkriminisani period od polovine aprila 1992. godine pa do kraja maja 1992. godine, a da je pravosnažnim dijelom prvostepene presude izostavljena druga polovina maja 1992. godine, pa se taj period može smatrati presuđenom stvari.

23. U tom pogledu, ovo vijeće smatra da je prvostepenom presudom, usljed činjeničnih utvrđenja prvostepenog vijeća, samo izostavljen period koji se odnosi na drugu polovinu mjeseca maja, a naveden period koji odgovara relevantnom dijelu osuđujućeg dijela presude. Međutim, bez obzira na to, a imajući u vidu sve činjenice i okolnosti, ovo vijeće smatra da se period koji se odnosi na drugu polovinu mjeseca maja ni u kom slučaju, kada je u pitanju postojanje širokog i/ili sistematičnog napada, ni po čemu ne razlikuje od prethodnog i da se ne može posmatrati izolovano od inkriminisanog perioda navedenog u osuđujućem dijelu prvostepene presude, već da se nastavlja na isti tako da zajedno čine jednu cjelinu.

24. Naime, izvedeni dokazi na nesumnjiv način ukazuju da je u toku cijelog inkriminisanog perioda navedenog u prilagođenoj optužnici, dakle i u drugoj polovini maja 1992. godine, postojao širok i sistematičan napad u opštini Čajniče, koji je isključivo bio usmjeren protiv civilnog nesrpskog stanovništva. Izvršenjem radnji iz osuđujućeg dijela prvostepene presude, po ocjeni ovog vijeća, širok i sistematičan napad ni u kom slučaju nije prestao, nego se i dalje nastavio, na što upućuju i događaji iz tačke 1l. i 1n., koje odbrana ne spori da su se dogodili, nego samo ulogu optuženog u istim.

25. Tako iz iskaza skoro svih svjedoka proizilazi da je napad na području opštine Čajniče uključivao širok spektar mjera usmjerenog protiv nesrpskog stanovništva, poput ograničenja slobode kretanja, podizanja barikada i kontrolnih punktova na kojima je nesrpsko stanovništvo redovno zaustavljano i pretraživano, pretresanje njihovih kuća, otpuštanje sa radnih mjesta, a opšta mobilizacija koja se desila 15.04.1992. godine obuhvatala je samo srpsko stanovništvo. Također, postrojavanje policije i pripadnika TO opštine Čajniče početkom maja 1992. godine ispred hotela "Orijent" i Doma kulture u samom centru Čajniča, kao i dolazak naoružanih i nepoznatih vojnika u Čajniče već od 12. aprila 1992. godine, ukazivalo je na vanredno stanje u opštini i napetost. Pucanje iz vatrenog oružja u noćnim satima, hapšenje u kućama, na radnim mjestima i odvođenje na Mostinu nesrpskog stanovništva, nakon čega su isti premlaćivani, te ubistva zatočenika u Lovačkom domu na Mostini, zatim spaljivanje kuća u selima Miljeno, Brdo i Borajna kao i rušenje dvije džamije u samom centru grada Čajniča su nesumnjivo bile u funkciji napada na nesrpsko civilno stanovništvo.

26. Iz dokaza Tužilaštva uloženog pod rednim brojem T-115, proizilazi da je Krizni štab SDS-a Čajniče preduzimao radnje i prije aprila 1992. godine, tačnije 03.03.1992. godine, kada obavještava Vladu SR BiH Sarajevo i MUP SR BiH o tome da su na području opštine Čajniče na glavnim putnim pravcima postavljene barikade i da iste neće biti uklonjene sve dok se ne ispune zahtjevi o prijemu šest milicionera i jednog veziste srpske nacionalnosti u SJB Čajniče, što je bilo u uskoj vezi sa kasnijim dešavanjima.

27. Također, dešavanja koja su prethodila napadu su i miniranje obučarske radnje u februaru 1992. godine, o čemu su svjedočili Gabela Midhat i Borovac Nedžad. Svjedok *Gabela Midhat* je bio vlasnik obučarske radnje, te je vezano za prestanak rada i eksploziju koja se desila 28. februara 1992. godine naveo: *"Ja sam bio za vrijeme eksplozije kod kuće u općini Goražde, zvao me je Živković, ne Živković, zvao me policajac Đerić iz*

Čajniča, negdje možda 11, 12 sati, zavisi, predstavio se, kaže gospodine taj i taj zovem, bila je eksplozija u obučarskoj radnji u Čajniču i molim te, pitam ga šta, kako goje, ma kaže Gabela poslušaj me nemcj večeras dolaziti situacija je napeta, možeš doći drugi dan.” Dan poslije svjedok Gabela Midhat je došao do svoje radnje, ispred radnje su bili i stanovnici Čajniča, kao i Milun Kornjača, Duško Kornjača i Živković Milorad, krim policija iz Goražda. On je dao izjavu u policiji, i nakon toga se više nije vraćao u Čajniče, jer je situacija već u februaru bila izuzetno napeta.

28. Svjedok *Borovac Nedžad* u vezi eksplozije u obučarskoj radnji navodi: *”Događaj minirar,ja obučarska radnja, tako sam sazn’o, ja nisam bio očevidac tada tog trenu, pukla je mina u čaršji, znate kakav je ovaj osjećaj i događaj kad tako nešto čujete.”* O navedenom događaju Tužilaštvo je uložilo materijalni dokaz *Izveštaj o minirar,ju obučarske radnje februar 1992. godine.*²

29. Da su u napadu pored pripadnika TO, pripadnika jedinice „Plavi orlovi“, policajaca SJB Čajniče, učestvovali i vojnici iz Srbije i Crne Gore potvrđuju svjedoci KRAJ 280, Bičo Safet i drugi, koji navode da su se već 12. aprila 1992. godine u Čajniču pojavili nepoznati vojnici i da su stigli tenkovi. Svjedok KRAJ 280 je izjavio da su u Čajniče dolazila i oklopna vozila, tačnije tenkovi iz Nikšića, koji su ostali na teritoriji opštine Čajniče do kraja rata, a neki su i uništeni.

30. Svjedok *Bičo Safet* je izjavio da je na njegovo pitanje: *„Ko su ti Duško ovi ljudi“* upućeno Dušku Kornjači 12. aprila 1992. godine na sastanku, on (Duško Kornjača) rekao: *„To su mcji pr,jate,ji iz P,jeva,ja“.*

31. Svjedok *Valerio Gebs Aquila* je izjavio da je preminuli Trgo Mehmed rekao kako su u odvođenjima Bošnjaka učestvovala paravojne jedinice pod kontrolom Miluna Kornjače, koje su počele patrolirati u maskirnim uniformama, a nosili su oznake SDS stranke, odnosno oznake „Plavih orlova“. U pogledu dolaska vojnika iz Srbije i Crne Gore svjedok *Trgo Mehmed* u svojoj izjavi navodi: *„lice zvano „Vuk“, kcji je kao dobrovojac došao u Čajniče iz Beograda dva mjeseca ran,je zajedno sa izvjesnim Čarugom i*

---

¹ Saslušanje svjedoka Gabela Midhata od dana 26.12.2011. godine

² Potvrda o eksploziji u radnji "OBUČAR" u Čajniču dana 28.02.1992. godine

izvjesnim Rađom iz P.jeva.ja, te još 15-ak lica iz Srbije i Crne Gore, kcji su bili sr.ješteni u hotelu „Čajniče“.

32. Svjedok *Močević Alja*³ je svjedočio na okolnosti bezbjedonosne situacije u opštini Čajniče, ističući da se situacija promijenila nakon izbora, te da su se nakon 12. aprila 1992. godine u opštini Čajniče pojavile osobe iz drugih gradova u četničkim uniformama, a domaće stanovništvo bilo naouružano do zuba. Nakon provedenih višestranačkih izbora i rezultata 60% za SDS i 40% za SDA, u skladu sa tim, trebalo je organizovati vlast. Posljedicom izbornih rezultata došlo je do preuzmanja resora od strane srpske vlasti. U kontekstu bezbjedonosne situacije pominje dokumente čiji je autor - *Apel za pomoć nesrpskom stanovništvu općine Čajniče upućen vlastima Bosne i Hercegovine*.

33. Prilikom saslušanja svjedoka Močević Alije, uložen je dokument - *Saopšter.je građanima Čajniča*, u kojem se navodi da se *kontrolni punktovi postav.jaju u interesu obezbjeđen.ja lične i mater.jalne sigurnosti svih građana opštine Čajniče*. Navedeni dokument uložila je i odbrana optuženog. Međutim, događaji koji će uslijediti pokazuju da isti nisu formirani u cilju obezbjeđen.ja materijalne i lične sigurnosti svih građana opštine Čajniče, već u cilju kontrolisan.ja kretan.ja nesrpskog stanovništva opštine Čajniče.

34. Gotovo svi saslušani svjedoci su govorili o napet.joj situaciji i panici među nesrpskim stanovništvom u opštini Čajniče od početka 1992. godine koja je svakim danom postajala sve gora. Tako je svjedok *Korora Rasim*, na pitanje optuženog Miluna Kornjače da li su se i muslimani organizovano naouružavali, naveo da nisu, ali je u vezi pitan.ja da li su muslimani držali straže, ostao pri svom iskazu iz istrage u kojem je naveo: *“Što se tiče muslimanskoga naroda u Čajniču odgovorno tvrdim da se n.je organizovano naouružavao, nisu bile organizovane neke vcjne formacije. Početkom '92. godine zbog napetosti i zbog straha i (nejasno) sigurnosti u nase.ju (nejasno) muslimanskom stanovištvu organizovane su straže sa (nejasno) lovačkim i sportskim naouružan.jem, samo je nekoliko pcjedinaca kupilo vcjno naouružan.je vlastitim sredstvima”*⁴

35. Nadalje, o ograničen.ju slobode kretan.ja nesrpskog stanovništva u opštini Čajniče govorio je svjedok *Močević Alja*, te su uvedeni i materijalni dokazi koji govore o postojan.ju

---

³ Svjedok Alija Močević je svjedočio dana 15.05.2012. godine u predmetu Milun Kornjača

⁴ Zapisnik o saslušan.ju svjedoka Korora Rasima, broj 17-14/3-1-141/06 od 24.11.2006.godine

propusnica koje su potpisivali Kornjača Duško, Živković Milorad, a nekad Kornjača Milun u svrhu sigurnog napuštanja Čajniča. Da je optuženi potpisivao navedne dozvole potvrđuje svjedok *Hamd,ja Hasović* koji je opisao kako je napustio Čajniče. Svjedok je bio ..., pa mu je dr. Milan Tupeša dao uputnicu za Pljevlja, međutim trebala mu je i propusnica iz štaba SDS-a da može preći Mostinu, koju je potpisao Milun Kornjača. U svom iskazu svjedok Hasović navodi: *“Međutim, prišo je, ja sam bio nako pognut i nako ko zamiš,jen, on je prišo meni pito se, šta je, reko, evo bolestan dobio sam reko uputnicu da idem za, za P,jev,je, a ne znam da li treba još neka propusnica pored. Onda je on zaviko Slavku daj mi papir. Slavko mu je, Slavko je uvijek imo nakih papirića i olovki pri ruci, dao mu je papir i on je napiso „Vito pusti Amida, Milun“. Pozdravio se sa mnom, reko doviđer,ja, sretno i tako je bilo.“*

36. Prvostepeno vijeće je na osnovu navedenih dokaza zaključilo da punktovi nisu formirani u cilju obezbjeđenja materijalne i lične sigurnosti svih građana opštine Čajniče, već u cilju kontrolisanja kretanja nesrpskog stanovništva, što prihvata i apelaciono vijeće, cijeneći da su u vezi s tim dati jasni i konkretni razlozi, utemeljeni na provedenim dokazima koji su sasvim pravilno cijenjani.

37. Na okolnost bezbjedonosne situacije u Čajniču svjedočili su svjedoci Borovac Nedžad, Trgo Selim, Čolak Mirzet, Močević Suad i Pita Arifa. Svjedok *Borovac Nedžad* je naveo da su već početkom 1992. godine postavljene barikade u selu Brdo, te da je u opštini Čajniče počelo naoružavanje srpskog stanovništva, ističući da je vidio kada su kamioni dovozili sanduke naoružanja pred prostorije štaba TO-a. Svjedok *Trgo Selim*⁵ je učestvovao u istovaranju sanduka sa naoružanjem zajedno sa Džambegovićem i Babićem i nakon što su otvorili jedan sanduk, unutra su vidjeli poluautomatske puške. Svjedok *Čolak Mirzet* je rekao da su se već početkom 1992. godine dešavala pucanja i navodi da su Milun Kornjača i svjedok KRAJ 280 pucali iz naoružanja i da je tom prilikom reagovala policija. Svjedok *Močević Suad*⁶ navodi: *„12. aprila 1992. godine, situac,ja u Čajniču bila je napeta. Bila je, bila je ovaj najviše pucr,jave i provokac,ja od strane naoružanih pripadnika nekih paravcnjih ili vcjnih formac,ja ne znam ni ja. Pucalo se svakodnevno, ustvari svako veče iz kasarne, to je iznad Čajniča Kamen Selo iza Čajniča, i to sve iz automatskog oružja. I to je stvaralo paniku. Čujem i vidim, vidim vatru, vidim odsjaj oružja, vidim, vidim,*

---

⁵ Nastavak glavnog pretresa dana 24.10.2011.godine - svjedočenje svjedoka Trgo Selima;

⁶ Svjedok Močević Suad svjedočio na nastavku glavnog pretresa 13.06.2011. godine;

plamen vidim. Kamen je desno selo od Čajniča, pucrjava svako veče u neka doba noću". Tako je bilo od jeta 1991. od jula mjeseca pa sve do početka rata". Svjedokinja Pita Arifa, ističe da je u Čajniču, u aprilu i maju '92. godine vladao nemir, ljudi srpske nacionalnosti su se naoružavali, oblačili maskirne uniforme, izašli na ulice, stvorio se strah, svako večer se pucalo i narod zastrašivao. Također navodi da se postrojavanje vojske vršilo u aprilu mjesecu '92. godine.

38. Nadalje, na okolnost postrojavanja srpske vojske ispred Doma kulture svjedočio je svjedok *Borovac Nedžad*, nazivajući navedeni događaj strašnim, te ističući da su vojnici bili u različitim uniformama, a misli da je njihov broj odgovarao jednoj četi. Postrojavanje je u jednom dijelu vršio Milun Kornjača. Svjedok *Čolak Mirzet*⁷ na okolnosti postrojavanja je rekao da nije znao da je taj dan ispred Doma kulture, ispred platoa zakazano postrojavanje, pa je krenuo do kioska. *"Bio je jedan kiosk, trafika prekoputa hotela, moro sam proći tuda i ne razmišljajući ni o čemu da će se nešto desiti sišo sam dole prolazeći pored njih čuo sam da me prozvo po prezimenu Milun Kornjača i doslovno me maršno i isijero iz čaršije ili ću u protivnom završiti na Mostini u kontejneru. Normalno da sam se okrenuo i otišo kući".* Svjedok *Trgo Mehmed* u svojoj izjavi navodi: *"Krajem marta 1992. godine ispred Doma kulture Čajniče bilo je postrojavanje tzv. Srpske vojske. Imao sam priliku sa udaljenosti od oko 50-ak metara, gdje sam došao sa vatrogasnim vozilom da napunim vodu sa hidranta, posmatram ovo postrojavanje. Tada je bilo postrojeno oko 200 četnika. Pred strcju je došao Kornjača Duško, predsjednik SDS-a, kome je Savić Ratomir, koji je prije rata radio u Opštinskom štabu TO Čajniče, predao raport. Nakon što je strcju Kornjača Duško pozdravio tradicionalnim četničkim pozdravom „Pomozi bog junaci“, četnicima se obratio Duškov brat Kornjača Milun i pored ostalog rekao: „Idemo momci na zadatak, koga je strah neka izađe iz strcja“. Mišljenja sam da su ovo postrojavanje imali prije napada na Foču."*

39. Svjedok *Paldum Sujo* je u svom iskazu naveo da je do postrojavanja ispred Doma kulture došlo 12. aprila 1992. godine, te da je doktor Kornjača Duško, brat Milunov, postrojio jednu četvu vojnika, otprilike 60 do 80. Bili su u tri reda ispred Doma kulture, gdje su davali zakletvu da će braniti Republiku Srpsku i tu je bio taj neprijatan događaj, kad smo pratili, gledali. *Našalio sam se ovako jednom svom prijatelju Srbinu, kad sam ga pito*

---

⁷ Svjedok Čolak Mirzet svjedočio dana 22.05.2012. godine

mogu li ja stati u te redove, on je reko da ne dolazi u obzir, ovaj, ne pripadam tom narodu. To je onako bilo u šalu, a ozbiljne su stvari. Na pitanje tužioca kako se osjećao kada je gledao postrcjavarje, svjedok je odgovorio da je sve ukazivalo na rat. Dan poslije tog događaja nesrpsko stanovništvo se počelo izvlačiti iz grada. Svjedokinja Fazlagić Ajka, koja je saslušana u istrazi i čiji je zapisnik kao dokaz Tužilaštva uložen u smislu člana 273. stav 2. ZKP BiH je navela: "vidjela sam srpsku vojsku koja je bila postrcjena kod Doma kulture u Čajniču. Svi su bili naoružani i bilo ih je mnogo. Sjećam se da su tada davali zakletvu a da im se obraćao Duško i Milun Kornjača. Rječi sa kojima su im se obraćali kod mene i danas izazivaju strepnju a bile su "hoćemo li klati sve muslimansko što postcji, hoćemo li stvoriti veliku Srbiju", a na ovo su vojnici odgovarali "hoćemo."

40. Na okolnost prvih hapšenja je svjedočio svjedok Čolak Mirzet, navodeći da su 25/26. aprila na Mostinu odvedeni Čaušević Salih, Derviš, Rasim Korora. Svjedok Homoraš Sulejman u kontekstu odvođenja ljudi na Mostinu navodi da su odvođenja počela i još prije aprila 1992. godine, te da je i sam tri puta hapšen i da su sva tri puta po njega dolazile različite osobe. Na okolnost odvođenja muškaraca bošnjačke nacionalnosti iz svojih domova u toku maja mjeseca, bez zakonskog osnova, posvjedočili su mnogi svjedoci, među kojima i svjedokinja Trgo Rabja koja je navela da su joj muža odveli 5. maja ujutro, a sina istog dana uvečer.

41. Na okolnost napuštanja opštine Čajniče od strane nesrpskog stanovništva, svjedočio je svjedok Čolak Mirzet⁸, koji je naveo da su već 12. aprila 1992. godine prvi konvoji sa stanovništvom otišli u pravcu Goražda i Pljevalja, a glavni razlog napuštanja je bio strah, "nastalo je učestalo pucanje, strah je jednostavno. Mi smo nenaoružani, dok se po čaršji hoda naoružani, gledamo kako odlaze na, na te vježbe, znači strah je, jednostavno strah stanovništva, i strah". Svjedok Čolak Mirzet je dakle potvrdio da muslimansko stanovništvo nije bilo mobilizirano, niti naoružano.

42. Imajući u vidu sve naprijed navedeno, ovo vijeće prihvata kao logičan i utemeljen zaključak prvostepenog vijeća da su dešavanja na području opštine Čajniče, u inkriminisano vrijeme navedeno u prilagođenoj optužnici, plod organizovanog napada preduzetog u cilju realizacije plana uspostavljanja srpske opštine Čajniče u kojoj neće

---

⁸ Nastavak glavnog pretresa dana 22.05.2012. godine;

živjeti nesrpsko stanovništvo, te da se ne može smatrati da je takav napad bio izolovanog karaktera. Pored toga, vijeće zaključuje da je napad na civilno nesrpsko stanovništvo opštine Čajniče imao karakter sistematičnosti, odnosno, da je preduzet na identičan način kao i u drugim opštinama, u jednom kratkom vremenskom periodu, uz učešće više osoba koje su planirale progon nesrpskog stanovništva.

43. Također, bitno za dokazivanje postojanja sistematičnog napada, odnosno da je napad bio organizovan, jeste dokazivanje postojanje plana ili politike. U tom smislu, prvostepeno vijeće je zaključilo da je rukovodstvo bosanskih Srba htjelo da promijeni nacionalni sastav stanovništva na teritorijama pod svojom kontrolom protjerivanjem i posljedično drastičnim smanjivanjem udjela bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata u tamošnjem stanovništvu.

44. Tako se u *Uputstvu o organizovanju i djelovanju srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima*⁹, navodi na koji način će biti provedene određene utvrđene aktivnosti u svim opštinama u kojima žive Srbi, a u suštini se radi o nacrtu za preuzimanje vlasti od strane bosanskih Srba u opštinama u kojima oni predstavljaju većinu stanovništva (dalje u tekstu: Varijanta A) i opštinama gdje su u manjini (dalje u tekstu: Varijanta B). Formulirani cilj Uputstva s varijantom A i B bio je “provođenje plebiscitarne odluke kojom se srpski narod u Bosni i Hercegovini opredijelio da živi u jedinstvenoj državi” i “povećanje mobilnosti i spremnosti za odbranu interesa srpskog naroda”.¹⁰ Uputstvo s varijantom A i B sadržavalo je, između ostalog, i direktivu prema kojoj će opštinski odbori SDS-a formirati krizne štabove srpskog naroda u svojim opštinama.¹¹ “Zadaci, mjere i druge aktivnosti” o kojima se govori u Uputstvu s varijantom A i B provodiće se isključivo po nalogu predsjednika SDS-a.

45. Nadalje, *Odluka o verifikaciji proglašениh srpskih autonomnih oblasti u Bosni i Hercegovini, donesena 21. novembra 1991. godine*¹², govori o formiranju srpske

---

⁹ Uputstvo uloženo u sudski spis u vidu materijalnog dokaza Tužilaštva (T-113)

¹⁰ Uputstvo s varijantom A i B, dio I, tačke 1-2. Rukovodstvo bosanskih Srba u potpunosti je bilo svjesno toga da će uspostavljanje vlasti bosanskih Srba, osobito na područjima gdje su bosanski Srbi u manjini, nužno podrazumijevati upotrebu sile i straha.

¹¹ Uputstvo s varijantom A i B, uputstvo 3. Stvaranje kriznih štabova u ratu bilo je u SRBiH već predviđeno zakonom. U slučaju kriznih štabova predviđenih Uputstvom s varijantom A i B izuzetno je bilo to da se tu radilo o kriznim štabovima *srpskog* naroda, odnosno tijelima koje je osnivala politička stranaka i čiji će članovi biti funkcioneri.

¹² Odluka uložena u sudski spis u vidu materijalnog dokaza Tužilaštva (T-116)

autonomne oblasti Hercegovina koju čine opštine Bileća, Čajniče, Gacko, Kalinovik, Nevesinje, Rudo i Trebinje, kao i dijelovi drugih opština ove regije sa većinskim srpskim narodom sa sjedištem u Trebinju i utvrđuje da su sve srpske autonomne oblasti iz prethodne tačke sastavni dio Bosne i Hercegovine, kao federalne jedinice u zajedničkoj državi Jugoslaviji.

46. Dakle, imajući u vidu slijed opisanih dešavanja, ovo vijeće zaključuje da se u konkretnom slučaju radilo o napadu kojeg karakteriše organizovanost, odnosno, da se događaji od polovine aprila do kraja maja 1992. godine, ne mogu posmatrati kao pojedinačna, nasumice izvedena, izolovana djela, već naprotiv, ista van razumne sumnje ukazuju da su inkriminisane radnje koje čine sadržinu izvedenog napada, po svojoj prirodi, načinima sprovođenja i rezultatima morale biti rezultat planiranja, organizacije i koordinacije vojnih i civilnih struktura, što datom napadu nesumnjivo daje karakter sistematičnog.

47. U predmetu Momčilo Krajišnik¹³ Vijeće zaključuje da je riječ o opštem obrascu postupanja u predmetnim opštinama, te svjesno da su postojale i razlike, uglavnom zavisno od nacionalnog sastava stanovništva određene općine. U općinama u kojima su Muslimani bili u većini i kontrolisali lokalne ustanove, poput Bratunca, Rogatice, Vlasenice i Zvornika, lokalni civili srpske nacionalnosti su evakuisani, nakon čega su srpske paravojne snage izvršile napad, proijerujući Muslimane i Hrvate, te nasejavajući te prostore rasejenim Srbima. U opštinama u kojima su Srbi bili u većini i kontrolisali lokalne ustanove, poput Barja Luke, Bjejjine, Bosanskog Novog, srpske vlasti i oružane snage su na Muslimane i Hrvate nemilosrdno i metodički vršili pritisak, između ostalog proijetnjama, hapšenjima i ubistvima, te razaranjem njihovih vjerskih i kulturnih ustanova – kako bi ih prisilili na odlazak.

48. Na osnovu svega navedenog, ovo vijeće nalazi nesumnjivo utvrđenim postojanje širokog i sistematičnog napada usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva opštine Čajniče, u inkriminisanom periodu od polovine aprila do kraja maja 1992. godine, provedenog od strane pripadnika SJB Čajniče, pripadnika TO-a, pripadnika jedinice „Plavi orlovi“ i vojnika iz Srbije i Crne Gore, čime je i ispunjen prvi opšti element

---

¹³ Presuda 27.09.2006.godine - paragraf 709;

potreban za egzistiranje krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH.

b) Napad usmjeren protiv civilnog stanovništva

49. Drugi potreban uslov za egzistiranje predmetnog krivičnog djela je da je riječ o napadu koji je usmjeren protiv civilnog stanovništva. U tom smislu, ovo vijeće je prilikom ocjene statusa lica na koje je izvršen napad imalo u vidu odredbu zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, koja definiše uslove pod kojima lica uživaju zaštitu Konvencija, precizirajući da se civilima imaju smatrati *"osobe koje ne uzimaju učešće u nepr.jateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje ili su onesposobjeni za borbu."*

50. U konkretnom slučaju, priroda samog napada ukazuje da je isti bio usmjeren prema civilnom nesrpskom stanovništvu, a vijeće na nesumnjiv način nalazi utvrđenim da su lica na koja je izvršen napad uživala zaštitu u skladu sa odredbom zajedničkog člana 3. Konvencije. Pri tome, treba istaći da izraz *"usmjeren protiv"* podrazumijeva da civilno stanovništvo mora biti primarni predmet napada. Ne traži se da napad bude usmjeren protiv civilnog stanovništva na cijelom području koje se razmatra.¹⁴

51. Da se u konkretnom slučaju radilo o napadu usmjerenom na nesrpsko civilno stanovništvo, vijeće je utvrdilo na osnovu iskaza saslušanih svjedoka tokom prvostepenog postupka, kojima je i po ocjeni ovog vijeća sasvim osnovano poklonjena vjera, a koji svjedoci su jasno isticali da nesrpsko stanovništvo nije bilo vojno angažovano, da nisu imali naoružanje i da su nosili civilnu odjeću, odnosno da su bili lišavani slobode u svojim kućama, na svojim radnim mjestima ili na ulicama.

52. Među preživjelim svjedocima koji su lišeni slobode, a zatim zatočeni u kontejnere na Mostini, bio je i *Čolak Mirzet* koji navodi da hapšenja muslimanskog stanovništva po gradu počinju od 01.05.1992. godine. Prema njegovoj procjeni, u kontejneru je bilo 16-17 ljudi, u jako teškom stanju i svi su bili muslimani – civili. Svjedok M1 je potvrdio navode svjedoka *Čolak Mirzeta* ističući takođe da su sva lica dovedena u Lovački dom bili civili.

53. Svjedok M1 je bio jedino lice zatvoreno u kontejneru obučen u maskirnu uniformu. On se nalazio na služenju vojnog roka u JNA i u trenutku hapšenja nalazio se na dopustu i krenuo je u posjetu roditeljima u Čajniče. Nije bio uključen ni u kakve vojne aktivnosti, a u uniformi je bio samo zbog činjenice da je bio na služenju vojnog roka u JNA, a ne kao pripadnik jedne strane u sukobu.

54. Iz iskaza svjedoka *Manović Njegoša*¹⁵, inače rezervnog policajca koji je u kritično vrijeme vršio dužnost obezbjeđenja Lovačkog doma, takođe proizilazi da se radilo o civilima. Tako isti navodi da je radio poslove vojnog policajca, i da je 19.05.1992. godine bio na obezbjeđenju *bošnjačkog stanovništva* u Lovačkom domu na Mostini.

55. Što se tiče tvrdnji da su neki od civila imali lovačko naoružanje i pištolje, koje su po naredbi predsjednika Kriznog štaba predali u prostorije SJB Čajniče znatno prije njihovog hapšenja, i ovo vijeće smatra da navedena činjenica tim osobama ne oduzima civilni status, budući da isti nisu bili uključeni u bilo kakve vojne aktivnosti prilikom hapšenja. Odredbom zajedničkog člana 3. Konvencije, civilom se smatra lice koje *"ne učestvuje neposredno u nepr.jateljstvima"* i koje nije pripadnik oružanih snaga, odnosno nije borac.

56. Iz navedenih razloga i ovo vijeće izvodi zaključak da napad u opštini Čajniče nije bio usmjeren prema vojnim i oružanim formacijama suprotne vojne strane, već isključivo prema civilima nesrpske nacionalnosti, čime je ispunjen i drugi opšti element predmetnog krivičnog djela.

c) Znanje optuženog o postojanju napada i da njegova djela predstavljaju dio tog napada

57. Vijeće takođe nalazi da je u toku postupka van razumne sumnje dokazano da je optuženi Milun Kornjača, kao komandir jedinice „Plavi orlovi“, koja je kasnije prerasla u 7. pješadijsku četu, znao za postojanje širokog i sistematičnog napada i da su njegove radnje, kako one iz osuđujućeg dijela prvostepene presude, tako i radnje koje su bile predmet pretresa pred apelacionim vijećem, bile dio tog napada.

---

¹⁴ Drugostepena presuda Kunarac i dr., par. 90

¹⁵ Nastavak glavnog pretresa dana 15.05.2013. godine

58. Vijeće je najprije nalazi nesumnjivo dokazanim da je optuženi u inkriminisanom periodu bio komandir jedinice „Plavi orlovi“, odnosno 7. pješadijske čete, što je u biti jedna te ista jedinica kojom je on komandovao, samo ju je on nazivao na jedan način, a drugi, na drugi način. Sam optuženi je u tom pogledu, u svojstvu svjedoka odbrane, na pitanje da li su stanovnici Čajniča njegovu jedinicu zvali „Plavi orlovi“ izjavio: *„Pa ja je nisam tako naziv'o. Neko je naziv'o, ja to ne znam, ja o tome nisam mog'o nikome zabraniti kako će da je zove, ali ja je nisam naziv'o, nego sam je naziv'o 7. pješadijska četa, prvo pješadijski vod teritorijalne odbrane, pa onda 7. pješadijska četa teritorijalne odbrane vojske Čajniča“*. Dakle, optuženi nije negirao tvrdnju da su njegovu jedinicu nazivali „Plavi orlovi“, nego je samo tvrdio da ju je on nazivao "7. pješadijska četa". Odatle zaključak da ni on sam nije tvrdio da se radilo o različitim jedinicama, nego da je riječ o jednoj te istoj jedinici, kojom je on komandovao.

59. Osim toga, svjedok *Njegoš Manović* je istakao da je komandir jedinice „Plavi orlovi“ bio Milun Kornjača, što je čuo na početku rata, a kada su počela borbena dešavanja, isto je čuo od kolega, prijatelja i građana. Svjedok *Desimir Đerić* je naveo da je optuženi Milun Kornjača imao svoju jedinicu koja se zvala „Plavi orlovi“, te da *„to niko ne može osporiti, jer je to svako znao“*.

60. Kada je u pitanju znanje optuženog o postojanju napada i da njegova djela predstavljaju dio tog napada, bitno je da počinitelj mora, ne samo da ima namjeru da počinj djelo ili djela u osnovi, nego mora i *„znati da je došlo do napada na civilno stanovništvo i da njegova djela predstavljaju dio tog napada, odnosno u najmanju ruku, mora rizikovati da njegovo djelo postane dio takvog napada“*. Ovaj zahtjev ne iziskuje znanje o pojedinostima napada.¹⁶ Djela počinioca moraju biti dio napada. Ovim elementom se nastoje isključiti izolovana djela¹⁷, a u presudi MKSJ u predmetu Kunarac je zauzeto stanovišta da se djelo smatra izolovanim kada je toliko nepovezano sa napadom da se, po razmatranju konteksta i okolnosti u kojima je počinjeno, ne može osnovano zaključiti da je bilo dio napada.¹⁸

---

¹⁶ Kunarac i drugi, presuda žalbenog vijeća MKSJ-a, paragraf 102;

¹⁷ Drugostepena presuda u predmetu Blaškić, paragraf 100;

¹⁸ Drugostepena presuda u predmetu Kunarac i drugi, paragraf 100;

61. Počinilac dakle mora znati za postojanje rasprostranjenog i sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva, te da su njegova djela dio tog napada. Počinilac ne mora nužno biti upoznat s pojedinostima tog napada.¹⁹ Motivi zbog čega počinilac učestvuje u napadu su nevažni. Cilj počinioaca ne mora biti i cilj napada, on može počiniti zločine protiv čovječnosti iz isključivo osobnih pobuda.²⁰

62. Činjenica je dakle da se krivična djela Zločini protiv čovječnosti mogu činiti u kontekstu napada koji je dobro poznat. Napad u općini Čajniče, kako je to ranije pojašnjeno, je bio širok i sistematičan te se ogledao u otpuštanjima radnika muslimanske nacionalnosti, podjele policije, naoružavanju srpskog stanovništva, ograničenju slobode kretanja i hapšenju muslimanskog stanovništva, spaljivanju kuća i rušenju džamija. Nije nužno da radnje optuženog budu identične djelima počinjenim u toku napada, međutim, vijeće zaključuje da radnje zatvaranja i nečovječna djela optuženog koja je poduzimao prema civilnim licima nesrpske nacionalnosti predstavljaju dio napada čiji je krajnji cilj bio progon nesrpskog civilnog stanovništva općine Čajniče.

63. Optuženi je prema ocjeni ovog vijeća znao da se preduzima širok i sistematičan napad usmjeren na civilno nesrpsko stanovništvo općine Čajniče, s obzirom da je bio komandir jedinice „Plavi orlovi“ koja je poslije prerasla u „7. pješadijsku četu“, da je živio u Čajniču, u stanu njegovog brata Duška Kornjače, kretao se gradom i znao šta se u njemu dešava, bio u kontaktu sa Kriznim štabom na čijem čelu je bio njegov brat, te je u sklapu tog napada i on dao značajan doprinos i time što je naredio zatvaranje lica stanovnika nesrpske nacionalnosti općine Čajniče, a krajnji cilj svih radnji je bio progon nesrpskog stanovništva iz općine Čajniče.

64. Iako svjedoci odbrane Manović Njegoš i Milović Ratomir, te svjedok Tužilaštva Đerić Desimir navode da je cilj zatvaranja lica na Mostini bio da se isti razmijene sa zarobljenicima srpske nacionalnosti iz Goražda, a ne ubistvo civila, nesumnjivo je da su zarobljeni civili u kontejnerima na Mostini svakodnevno premlaćivani, zatvarani, držani u nehumanim uslovima, ispitivani, te da se prema njima postupalo krajnje nečovječno.

---

¹⁹ Drugostepena presuda u predmetu Kunarac i drugi, paragraf 102;

²⁰ Drugostepena presuda u predmetu Tadić;

65. Imajući u vidu navedeno, vijeće zaključuje da je van razumne sumnje dokazano da je optuženi Milun Kornjača, kao komandir jedinice „Plavi orlovi“, odnosno 7. pješadijske čete, znao za postojanje širokog i sistematičnog napada i da su njegove radnje bile dio tog napada, te u tom kontekstu naredio zatvaranje civila nesrpske nacionalnosti bez pravnog osnova. To proizilazi i iz osuđujućeg dijela prvostepene presude, koja je potvrđena presudom ovog vijeća broj: S1 1 K 003541 14 Krž 12 od 23.01.2015. godine, a u kojoj je utvrđeno da je optuženi preduzimaо radnje nečovječnog postupanja prema civilima, premlaćivao ih i držao zatvorenim u nehumanim uslovima, znajući da su sva zatvorena lica nesrpske nacionalnosti, da su isti bili opkoljeni, da se nisu mogli slobodno kretati, niti napustiti Čajniče, odnosno da su živjeli u opštini Čajniče u kojoj su pripadnike vlasti, policije i vojske činila lica isključivo srpske nacionalnosti.

66. Dakle, očigledno se na ovaj način provodila politika formiranja srpskih opština i preuzimanja vlasti od strane bosanskih Srba, sa ciljem smanjivanja udjela bosanskih Muslimana i Hrvata u skladu sa *Uputstvom o organizovanju i djelovanju srpskog naroda u Bosni i Hercegovini u vanrednim okolnostima*. Izvedeni dokazi ukazuju i da je jedinica optuženog Kornjača Miluna išla po ratištima, prema Goraždu, te da je i optuženi Kornjača Milun učestvovao u tim akcijama i da je sa tog aspekta bio upoznat sa ciljevima borbe. U inkriminisano vrijeme optuženi Kornjača je stanovao sa svojim bratom Duškom Kornjačom u njegovom stanu, te je bio upoznat sa odlukama koje je donosio Krizni štab i njegov brat u svojstvu predsjednika Kriznog štaba pri čemu nije bilo nužno da optuženi bude upoznat sa svim aspektima napada.

67. Imajući u vidu sve navedeno, ovo vijeće nalazi dokazanim postojanje svih opštih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH, kao što je to i utvrđeno u osuđujućem dijelu prvostepene presude, koja je u tom dijelu već pravosnažna. Kako je taj dio presude potvrđen, prethodnom odlukom ovog vijeća je potvrđena i valjanost ocjene provedenih dokaza, uključujući i iskaze svjedoka i materijalnih dokaza navedenih u ovoj presudi, zbog čega vijeće cijeni suvišnim ponavno navođenje istih razloga i u ovoj presudi u vezi s tim kako je ocijenjen koji dokaz, te kome i u kom dijelu se povjerovalo od svjedoka, a kome ne.

68. U vezi sa postojanjem opštih elemenata krivičnog djela Zločina protiv čovječnosti iz člana 172 stav 1 KZ BiH, valja naglasiti da po ocjeni ovog vijeća iz provedenih dokaza nesumnjivo proizilazi da se širok sistematičan napad na civilno nesrpsko stanovništvo

nastavio i u drugoj polovini maja 1992. godine, na šta nesumnjivo upućuju i događaji od 19. i 27. maja 1992. godine, za koje ni odbrana nije sporila da su se zaista desili, nego samo učešće optuženog u istim (u vezi tačke 1n.), odnosno njegovu nadređenost nad Tadić Veljom, počiniocem ubistava iz tačke 1l.

2. Činjenična i pravna utvrđenja

69. Nakon izvedenog zaključka da su ispunjeni opšti elementi krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, dalje se postavilo pitanje ispunjenosti elemenata pojedinačnih inkriminacija u osnovi zločina progona iz tačke h) ovog člana zakona, budući da je optuženom stavljeno na teret da je počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH i to radnjama opisanim u izreci iz tačke a) i e), a sve u vezi sa članom 180. stav 1. KZ BiH i članom 29. KZ BiH.

a) Kvalifikacija progona iz tačke h) stav 1. član 172. KZ BiH

70. Navedena kvalifikacija glasi:

(1) Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

a) **lišenje druge osobe života (ubistvo);**

b) istrebljenje;

c) odvođenje u ropstvo,

d) deportacija ili prisilno preseljenje stanovništva;

e) **zatvaranje ili drugo teško oduzimanje fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava;**

f) mučenje;

- g) prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), seksualno ropstvo, prisilnu prostituciju, prisilnu trudnoću, prisilnu sterilizaciju ili bilo koji drugi oblik teškog seksualnog nasilja;
- h) **progon bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi** koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu, u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonom ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine;
- i) prisilni nestanak osoba;
- j) zločin aparthejda;
- k) druga nečovječna djela slične prirode, učinjena u namjeri nanošenja velike patnje ili ozbiljne fizičke ili psihičke povrede ili narušenja zdravlja,

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

71. Stavom 2. tačkom g) istog člana propisano je da: **Progon** jeste namjerno i teško, međunarodnom pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

72. Prilikom činjenja ovog djela počinitelj na grub način i suprotno međunarodnom pravu jednoj ili više osoba oduzima temeljna ili ljudska prava pri čemu je odabir takvih osoba ili osobe izvršen na osnovu identiteta skupine ili kolektiviteta ili je baš ciljao na tu skupinu ili kolektivitet. Takav odabir se temelji na naznačenim razlikama među skupinama ili drugim razlozima koji su opšteprihvaćeni kao nedozvoljeni po međunarodnom pravu.

73. Slijedom navedenog u smislu odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, elementi krivičnog djela progona kao zločina protiv čovječnosti su:

- 1) namjerno i teško uskraćivanje osnovnih prava;

2) suprotno međunarodnom pravu;

3) zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici;

4) protiv bilo koje grupe ljudi ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, vjerskoj, spolnoj ili drugoj osnovi koja je univerzalno prihvaćena kao nedopustiva po međunarodnom pravu; i

5) u vezi s bilo kojim krivičnim djelom iz ovog stava ovog člana zakona, bilo kojim krivičnim djelom propisanim u ovom zakonu ili bilo kojim krivičnim djelom u nadležnosti Suda Bosne i Hercegovine.

74. Dakle tumačenjem odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, proizilazi zaključak da se djelo progona može učiniti svim radnjama koje, u cjelini, predstavljaju namjerno i teško, međunarodnim pravu suprotno uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti skupini ljudi ili zajednici.

75. Sudska praksa MKSJ o radnji izvršenja (actus reus) progona zauzela je slijedeće zaključke:

a) Međunarodno običajno pravo ne podržava usku definiciju progona.

b) U svojoj interpretaciji progona sudovi uključuju djela kao što su ubistvo, istrebljenje, mučenje i druga teška djela protiv fizičkog integriteta kao što su ona sada navedena u članu 5. Statuta MKSJ.

c) Progon može obuhvatati i razna druga djela diskriminacije koja uključuje atake na politička, društvena i ekonomska prava.

d) Progon se obično koristi kako bi se opisalo niz djela, a ne jedno zasebno djelo. Djela progona obično tvore dio politike ili barem prakse koja slijedi određeni obrazac i moraju se posmatrati u svom kontekstu. U stvarnosti se djela progona često vrše u skladu sa politikom diskriminacije ili rasprostranjenom

diskriminirajućom praksom. Međutim, jedno jedino djelo može predstavljati progon. U takvom slučaju moraju postojati jasni dokazi diskriminatorne namjere.²¹

- e) Diskriminirajuća djela za koja se tereti za progon ne smiju se posmatrati izolovano. Neka od pomenutih djela mogu sama po sebi ne biti tako teška da predstavljaju Zločine protiv čovječnosti. Na primjer, ograničenja koja se nameću određenoj grupi kako bi se ograničila njihova prava učestvovanja u određenim aspektima društvenog života (kao što su posjete javnim parkovima, pozorištima ili knjižnicama) predstavljaju diskriminaciju, koja je sama po sebi za pokudu; no, ona sama po sebi možda ne predstavljaju progon. Ta djela se ne smiju posmatrati izolovano.²²

76. Progon je oblik diskriminacije na osnovu rase, religije ili političkog mišljenja sa namjerom i rezultatom kršenja temeljnih prava pojedinca²³ i zločin progona obuhvata najrazličitija djela uključujući između ostalog djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca.

77. Diskriminacija predstavlja jedan od navedenih elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona.

b) Progon zatvaranjem ili drugim teškim oduzimanjem fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava

78. Krivično djelo protupravno zatvaranje postoji kada je počinitelj zatočio jednu ili više osoba ili je na drugi način jednoj ili više osoba oduzeta osobna sloboda pri čemu je težina počinjenog djela takva da krši temeljna pravila međunarodnog prava, a počinitelj je bio svjestan stvarnih okolnosti koje su dovele do težine tog čina. Ponašanje je počinjeno kao dio širokog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva, pri čemu je počinitelj znao za prirodu ponašanja.

---

²¹ Kupreškić, Pretresno vijeće 14. januar, 2000. godine, par. 624;

²² Kupreškić, Pretresno vijeće par. 615;

²³ Tadić, Pretresno vijeće paragrafi 697, 710;

79. U presudi Momčilo Krajišnik, vijeće MKSJ-a²⁴ navodi da su elementi "zatvaranja":

1. osoba je lišena slobode
2. lišavanje slobode je proizvoljno, tj., ne postoji pravni osnov za to
3. počinitelj je djelovao sa namjerom da tu osobu proizvoljno liši slobode.

80. Protivpravno zatvaranje, izvršeno na diskriminatornoj osnovi, za koje su ispunjeni opšti uslovi za zločin protiv čovječnosti, predstavlja zločin progona.

81. Obilježje djela iz tačke e) člana 172. stav (1) KZ BiH - **zatvaranje**, a koje se, između ostalog, optuženom stavlja na teret tačkom 1n. prilagođene optužnice (zatvaranje civila iz sela Brdo), ostvareno je kad je počinitelj zatočio jednu ili više osoba ili je na drugi način jednoj ili više osoba oduzeo slobodu, pri čemu je težina počinjenog djela takva da krši temeljna pravila međunarodnog prava, a počinitelj je bio svjestan stvarnih okolnosti koje su dovele do težine tog čina.

82. Osnovna pravila međunarodnog prava koja se odnose na zatvaranje civila sadržana su u članovima 42. i 43. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih osoba za vrijeme rata (Ženevska konvencija IV) 11, u članu 9. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima (Univerzalna deklaracija) i članu 9. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (MPGPP). Članom 42. Ženevske konvencije IV propisano je da zaštićena lica mogu biti zatvorena ili internirana jedino ako to apsolutno zahtijeva bezbjednost sile u čijoj se vlasti ta lica nalaze, dok članom 43. Ženevske konvencije IV su zagarantovane minimalne procesne garancije na koje zaštićena lica imaju pravo. Također, odredbom člana 9. Univerzalne deklaracije propisano je da „niko ne smije biti proizvoljno uhapšen, pritvoren niti protjeran.“

---

²⁴ Presuda Tužilaštvo protiv Momčila Krajišnika, paragraf 752;

c) Tačka 1n. izreke presude

83. Tačkom 1n. prilagođene optužnice Tužilaštva BiH, optuženi Milun Kornjača se teretio da je dana 27.05.1992. godine ili približno tog datuma, nakon što su pripadnici jedinice „Plavi orlovi“, **po njegovoj naredbi lišili slobode** civile iz sela Brda, njih 12 i dovezeni u Čajniče ispred hotela, u **namjeri da se zatočeni civili liše života**, naredio naoružanim pripadnicima iste jedinice da zatočene civile odvezu na Mostinu i tamo zatvore u metalni kontejner bez ikakvog pravnog osnova, što su oni i učinili, odakle su ih zatim, narednog dana, prema optužnici, nepoznati pripadnici jedinice „Plavi orlovi“ izveli iz metalnog kontejnera, odveli na obližnju livadu i tu lišili života iz automatskog oružja, nakon čega su tijela ubijenih zatprali zemljom.

84. U pogledu ove tačke, nesporno je bilo da je 12 civila navedenih u izreci, iz sela Brdo, lišeno slobode dana 27.05.1992. godine ili približno tog datuma, da su zatim zatočeni u metalnom kontejneru na Mostini, te sutradan iz istog izvedeni na obližnju livadu i tu lišeni života iz automatskog oružja, nakon čega su zatprani zemljom, da bi kasnije bili ekshumirani i identifikovani. Navedene činjenice nije sporila ni odbrana optuženog.

85. Sporno je međutim bilo da li su sve navedeno učinili pripadnici „Plavih orlova“ , kao i uloga optuženog u svemu tome. S obzirom na činjenični opis kako je postavljen u prilagođenoj optužnici, sa aspekta odgovornosti optuženog, ključno je da li je on zaista naredio pripadnicima jedinice kojom je komandovao da se civili sela Brdo liše slobode, te da li je naredba da se odvezu na Mostinu data samo u namjeri da se tamo zatvore bez ikakvog pravnog osnova, ili u namjeri da se liše života, te da li su to učinili pripadnici jedinice „Plavi orlovi“ kojom je optuženi komandovao.

86. U vezi sa navedenim, prvostepeno vijeće je u pobijanoj presudi zaključilo da su civili iz sela Brdo lišeni slobode po naredbi komandanta Kriznog štaba općine Čajniče, Duška Kornjače, da je optuženi Milun Kornjača znao za tu naredbu, ali lično nije učestvovao u lišavanju slobode niti odvođenju civila, ali se svojim radnjama pridružio ranije izdatoj naredbi, što međutim po ocjeni prvostepenog vijeća nije bilo od uticaja da li će ista biti izvršena ili ne.

87. Kada je u pitanju sama naredba za odlazak u selo Brdo i lišenje slobode civila-stanovnika tog sela muškog pola, niko od saslušanih svjedoka zaista nije explicitno

potvrdio da je takvu naredbu izdao lično optuženi Milun Kornjača, mada za to ima određenih indicija. Stoga se, imajući u vidu i princip in dubio pro reo, ta činjenica nije mogla smatrati utvrđenom, jer provedeni dokazi nisu na to ukazivali van svake razumne sumnje. Međutim, vijeće nalazi nesumnjivo utvrđenim činjenicu da optuženi, ako već i sam nije izdao naredbu za odlazak u selo Brdo, da se on svjesno, svojom voljom pridružio naredbi izdatoj od strane predsjednika Kriznog štaba, njegovog brata Duška Kornjače, s kojim je i stan djelio, te mu ni u kom slučaju nije mogla ostati nepoznata. U svakom slučaju, optuženi Milun Kornjača je po ocjeni ovog vijeća bio taj koji je takvu naredbu prihvatio, svojim ponašanjem je podržao i pridružio joj se, organizujući njenu provedbu. U prilog takvog zaključka, nesumnjivo ide i njegova kategorična, više puta ponavljana tvrdnja da je on bio veoma strog komandant i da njegovi vojnici nisu ništa radili bez njegovog znanja, što upućuje na zaključak da se on nesumnjivo pridružio naredbi, prihvatajući je i organizujući njeno provođenje u djelo. Na takav zaključak upućuje i više drugih dokaza.

88. Tako svjedokinja Hurlov Nura, čiji su muž i sin odvedeni iz sela Brda na Mostinu i tamo ubijeni, tvrdi da joj je jedan vojnik tom prilikom rekao: *“Hanuma, mi ništa ne radimo bez Kornjače”*, a navodno je, prema svjedokinji, pri tome mislio na Miluna Kornjaču, što se ipak, samo na osnovu pominjanja prezimena Kornjača, ne može sa sigurnošću zaključiti, jer se pored optuženog i njegov brat Duško stalno pominjao, a nosio je isto prezime, te kao prvi čovjek Kriznog štaba Čajnića imao i daleko veći autoritet i položaj od samog optuženog.

89. Svjedokinja Džambegović Fadila, supruga Envera, koji je tom prilikom takođe zarobljen i ubijen, tvrdi da joj je svekrva Hajra pričala da su njenog muža i ostale zarobile po Milunovom naređenju komšije u vojnim uniformama. Iako je, obzirom na ostale iskaze i činjenicu da su zarobljavanje zaista vršili ljudi iz jedinice kojom je optuženi komandovao, riječ o sasvim logičnom i značajnom saznanju svjedokinje, valja imati u vidu da je ono ipak posredno u pogledu činjenice ko je izdao naredbe za odlazak u selo Brdo i zarobljavanje muškaraca civila, .

90. Svjedok Kraj 280, koji je i sam kao pripadnik jedinice optuženog učestvovao u hapšenju civila u selu Brdo, u vezi sa izdavanjem naredbe je ustvrdio da je naređenja izdavao Duško Kornjača, pretežno ljudima iz Milunove jedinice.

91. Svjedok Borovac Nedžad je jedini iz grupe zatočenih civila ostao živ. Prema njegovom iskazu, a kome i ovo Vijeće, kao i prethodno pominjanim svjedocima u potpunosti poklanja vjeru, iz sela su ih odvele komšije iz grada: Kraj 280, Žvaka, Hans i drugi, a vozač je bio neki Tadić (svjedok se ne izjašnjava koji Tadić, a iz podataka u spisu proizilazi da je bilo više Tadića). Svjedok Borovac, također tvrdi da su Milunovi ljudi dolazili i ranije i tražili naoružanje, te da su "Orlovi" došli i tog dana. Takođe navodi da je tom prilikom, 29.05.1992. godine, jedan vojnik rekao da ih vode radi razmjene, a da je prilikom dolaska u grad Čajniče, ispred restorana hotela gdje je sjedio, iskočio optuženi Milun uz pitanje vojnicima. "Gdje su vam Almas i Smail", a zatim, nakon što nije dobio odgovor, odmah je izgovorio: "Pravac Mostina", obraćajući se vojnicima.

92. Da je optuženi bio taj uz čije znanje i organizaciju je obavljena cijela operacija, jasno govori i činjenica da je svjedok Borovac Nedžad, nakon što je poslije dovođenja na Mostinu i smiještanja u kontejner, izveden iz istog i vraćen u Čajniče upravo optuženom Milunu koji ga je ispitivao o Smailu, Almasu, naoružanju i slično, i to sjedeći, dok je svjedok stajao pred njim, što je također indikativno. U prilog navedenog zaključka da je optuženi znao za akciju i bio uključen u nju, ide i odgovor optuženog svjedoku Borovcu na njegov upit može li ići, a koji odgovor je bio: *"Nemcj sada, sačekaj, organizovana je zasjeda Smailu i Almasu, pa kad se to završi"*.

93. U prilog zaključka da su zarobljavanje u selu Brdo vršili vojnici jedinice "Plavi orlovi", na čijem je čelu bio optuženi, govori i tvrdnja svjedoka Borovca da je tog dana, kada je i on odveden na Mostinu i zatim nakon ispitivanja od strane Miluna vraćen u selo, Milunove ljude zatekao u kući njegovog djeda, da su mu neki vojnici nudili pomoć, među kojima i svjedok Kraj 280 (koji je nesumnjivo bio pripadnik „Plavih orlova“), da su ga smirivali, budući da je bio izuzetno uzbuđen, te da mu je jedan Milunov vojnik rekao: *"Kad pođeš na posao, javi se"*. Ako se svemu tome doda uporno isticanje optuženog da je bio veoma strog komandant i da niko ništa nije mogao uraditi bez njegovog znanja, nesumnjivo je da je optuženi stajao iza odvođenja civila iz sela Brdo i cijele operacije, uključujući i njihovo zatvaranje u kontejner na Mostini, te zasjedu Smailu i Almasu .

94. Riječi optuženog izgovorene ispred hotela *"pravac Mostina"* i po ocjeni ovog vijeća, s obzirom na prethodno navedene činjenice i nesumnjivi autoritet optuženog među vojnicima, imaju karakter naredbe njegovim vojnicima da se grupa civila koja je dovedena odveze na Mostinu. Nema sumnje da je to odvođenje značilo zatočenje i ispitivanje uz

maltretiranje, mučenje i slično, što se već događalo onima koji su se tu ranije našli. Međutim, dilema je da li je samo to bila stvarna namjera optuženog ili i ono što se dogodilo sutradan – izvođenje na obližnju livadu i lišenje života svih zatočenih.

95. U vezi sa ubijanjem zatočenih, niko od saslušanih svjedoka se nije mogao decidno izjasniti ko je to učinio, ko je naredio, niti ko je zatrpao ubijene. Tužilac tvrdi da su to učinili ljudi iz jedinice “Plavi orlovi”, budući da su ih oni i doveli. Iako je takva pretpostavka sasvim logična, s obzirom na ono što je prethodilo, ista sama za sebe nije dovoljna za osudu za ono što je sutradan uslijedilo – lišenje života zatočenih civila, nego ju je trebalo dokazati jasnim i konkretnim dokazima. To međutim niko od saslušanih svjedoka nije potvrdio. Naprotiv, svi koji su pitani na te okolnosti su se izjašnjavali da ne znaju ko je pobio zatočene. Ako se tome doda da je zatočene ispred kontejnera dočekao bivši milicioner Janić, koji je bio u policijskoj uniformi, ali sa vojnom oznakom, te tvrdnje svjedoka da su na obezbjeđenju kontejnera bili policajci, a da su u akciji učestvovali i izvjesni Marijan Milkanović i njegovi vojnici, dilema ko je to učinio postaje još veća. Time je još više dovedena u sumnju i tvrdnja tužioca da se radilo o pripadnicima jedinice “Plavi orlovi”.

96. Sumnji u postojanje namjere optuženog za lišenjem života zatočenih civila doprinosi i činjenica da su isti ubijeni sutradan, a ne istog dana. To takođe navodi na zaključak da je sasvim realna i varijanta da optuženi nije stajao iza lišenja života zatočenih, čak i ako su to zaista učinili pripadnici njegove jedinice. U suprotnom, da je optuženi stajao iza toga i da je naredbu koju je izrekao ispred hotela za odvoženje na Mostinu, izdao upravo u cilju lišenja života zarobljenih, nema nikakve logike da on njihovo ubijanje ne bi tražio odmah, na licu mjesta, još u selu Brdo ili pak u Čajniču. Ako je optuženi želio da se zarobljeni liše života, nelogično je zašto bi ih uopšte vozili dalje, do Mostine, te tamo prozivali, smještali u kontejner i čuvali do sutra, pa tek onda ubili, ako su to već mogli i odmah učiniti. Stoga se zaključak o tome da su zatočene civile sela Brdo **po naredbi optuženog** lišili života, a zatim zatrpali zemljom upravo pripadnici jedinice „Plavi orlovi“ nije mogao izvesti izvan svake razumne sumnje, što je bio potreban nivo uvjerljivosti za osuđujuću odluku u tom dijelu.

97. Kako dakle postoji sumnja u pogledu postojanja namjere optuženog za lišenje života zatočenih civila iz sela Brdo (moguće je da su takvu namjeru imali drugi, a da on i nije znao za nju), nije mogao biti prihvaćen dio tačke 1n. koji se odnosi na tvrdnju optužbe

da je optuženi izdao naredbu za odvođenje i zatvaranje u namjeri lišenja života zatočenih civila. Stoga je iz činjeničnog opisa valjalo izostaviti te dijelove, kao i to da su pripadnici jedinice "Plavi orlovi" **po njegovoj naredbi** (optuženog) otišli u selo Brdo i tamo lišili slobode 12 civila (o čemu su već ranije dati razlozi), te činjenični opis formulirati na način naveden u izreci.

98. Po ocjeni ovog vijeća, na osnovu provedenih dokaza kojima je sud poklonio vjeru iz ranije utvrđenih razloga, izvan svake razumne sumnje je dokazano da je optuženi bio taj koji je naredio odvođenje zarobljenih civila na Mostinu i njihovo lišenje slobode bez ikakvog pravnog osnova, ali ne i da je izdao naredbu u namjeri njihovog lišenja života.

99. Iz provedenih dokaza nesumnjivo proizilazi da je zarobljavanje civila sela Brdo i njihovo **lišenje slobode učinjeno sa diskriminatorskom namjerom**, budući da su žrtve zločina odabrane isključivo zbog njihove vjerske i nacionalne pripadnosti.

100. Naime, sva lica koja su u konkretnoj prilici pokupljena u selu Brdo, lišena slobode i zatvorena u metalni kontejner na Mostini su pripadali jednoj naciji. Svi oni su nesumnjivo bili muslimani Bošnjaci, kao što je riječ i o licima iz prethodnih zatvaranja u aprilu i maju 1992. godine i radnjama iz osuđujućeg dijela prvostepene presude koji je već pravosnažan, te licima iz tačke 1 I. Sve to jasno upućuje na valjanost zaključka prvostepenog vijeća koji i ovo vijeće prihvata, da je riječ o svjesnom postupanju i zatvaranju stanovnika nesrpske nacionalnosti, te da je krajnji cilj istog bio da se smanji broj muslimanskog stanovništva u općini Čajniče.

101. Također, svi segmenti ranije pomenutog širokog i sistematičnog napada koji su se manifestovali kroz ograničenje slobode kretanja, podizanja barikada i kontrolnih punktova, otpuštanjem sa radnih mjesta, hapšenje i odvođenje na Mostinu, rušenje džamija u Čajniču, za metu napada su imali bošnjačko stanovništvo, a optuženi Kornjača je kako je to ranije utvrđeno u pojedinim radnjama direktno učestvovao.

102. Optuženom je itekako bila poznata nacionalna, etnička i vjerska pripadnost žrtava napada, budući da su živjeli i boravili na području Čajniča, da su se gotovo svi međusobno znali, bili sugrađani i komšije.

103. I ovo vijeće je kao i prvostepeno pri tome imalo u vidu nacionalnu strukturu prihvaćenu kao utvrđenu činjenicu:

Prema popisu stanovništva Bosne i Hercegovine iz 1991. godine, u nacionalnom sastavu stanovništva opštine Čajniče bilo je 4709 (53 posto) Srba, 4024 (45 posto) Muslimana, 5 Hrvata, 77 Jugoslovena i 141 osoba druge ili nepoznate nacionalnosti.

104. Kao rezultat progona bošnjačkog civilnog stanovništva sa područja opštine Čajniče na nacionalnoj i vjerskoj osnovi drastično je izmijenjena nacionalna struktura stanovništva, budući da se još uvijek veliki broj bošnjačkog stanovništva nije vratio na ovo područje.

105. Radnja iz tačke 1 n. koja je predmet postupka pred drugostepenim vijećem je svakako samo jedna u nizu radnji koje su dio širokog i sistematičnog napada na civile nesrpske nacionalnosti opštine Čajniče, zbog čega se ista ne može izolovano posmatrati. Stoga je vijeće, prilikom ocjene da li je i radnjom iz tačke 1n. počinjen progon moralo imati u vidu i iskaze svjedoka o kojima je već bilo riječi u prvostepenoj presudi, u već potvrđenom dijelu.

106. Tako je valjalo imati u vidu da je svjedokinja Fazlagić Ajka istakla da su prilikom polaganja zakletve ispred Doma kulture, postrojena lica (vojnici i policajci) na pitanje Duška Kornjače "hoćemo li klati sve muslimane", odgovarali "Hoćemo". Na pitanje tužioca svjedocima - oštećenim, šta misle zbog čega su lišavani slobode i odvođeni na Mostinu, a neki od njih i premlaćivani, svi redom su odgovorili da je to zbog toga što su muslimani.

107. Vijeće ukazuje da se shodno tumačenju odredbe člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH, djelo progona može učiniti svim radnjama koje u cjelini predstavljaju namjerno i teško, međunarodnim pravom suprotno, uskraćivanje osnovnih prava zbog pripadnosti skupini ljudi i zajednici. Diskriminacija predstavlja jedan od elemenata koji je neophodan za dokazivanje počinjenja krivičnog djela progona. Ostala dva elementa progona su ispunjenost svih elemenata za postojanje zločina protiv čovječnosti, i grubo i flagrantno uskraćivanje na diskriminatornoj osnovi nekog temeljnog prava koje je utvrđeno međunarodnim ili konvencionalnim pravom, a koje doseže isti stepen težine kao i druga djela zabranjena članom 172. KZ BiH.

108. Da je optuženi Milun Kornjača, na način i u vrijeme kako je to navedeno u izreci presude, postupao sa diskriminatornom namjerom realizacije utvrđenog cilja da se izvrši progon bošnjačkog stanovništva na području opštine Čajniče, na nacionalnoj i vjerskoj osnovi, jasno ukazuju i provedeni dokazi kojima se potvrđuje da je optuženi naredio nezakonito zatvaranje bošnjačkog stanovništva u metalne kontejnere na Mostini.

109. U samoj definiciji progona se navodi da zločin progon obuhvata najrazličitija djela uključujući između ostalog djela fizičke, ekonomske ili pravne prirode kojima se krše osnovna ili temeljna prava pojedinca, kao što su pravo na život, na slobodu kretanja, što je optuženi i učinio svojim radnjama prema oštećenim.

110. Da je optuženi Kornjača Milun učinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti progonom, i to radnjom zatvaranja, ovo vijeće je van razumne sumnje utvrdilo na osnovu svestrane ocjene svih provedenih dokaza, nalazeći da je Tužilaštvo dokazalo postojanje svih elemenata krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, odnosno postojanje širokog i sistematičnog napada na području Čajniča u periodu od aprila do kraja maja 1992.godine, usmjerenog protiv nesrpskog civilnog stanovništva, da je optuženi znao za taj napad i da je postojala veza između radnji optuženog Kornjače Miluna i tog napada.

111. Imajući u vidu ispunjenje svih opštih i posebnih elemenata navedenog djela, te činjenice da je optuženi postupao sa umišljajem, po svojoj slobodnoj volji, sa smanjenom sposobnošću rasuđivanja, ali ne bitno (kako je to vještačenjem utvrđeno u toku prvostepenog postupka) isti je oglašen krivim da je u izreci opisanim radnjama počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH u vezi sa tačkom e) zatvaranje ili drugo teško oduzimanje fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava, te u vezi sa odredbom člana 180. stav 1. KZ BiH i člana 29. istog zakona.

3. Odluka o kazni

112. Prilikom odlučivanja o kazni, ovo vijeće je pošlo od ranije utvrđenih olakšavajućih i otežavajućih okolnosti, kao i činjenice da je za navedeno krivično djelo za koje je optuženi proglašen krivim propisana kazna zatvora od najmanje 10 godina. Prihvatajući da u slučaju optuženog olakšavajuće okolnosti u svojoj sveukupnosti

predstavljaju osobito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja, i ovo vijeće je, kao što je to uradilo i prvostepeno vijeće, našlo opravdanim primjenu odredbi krivičnog zakona o ublažavanju kazne, te je imajući u vidu da je članom 50. stav 1. tačka a) KZ BiH propisano da se, kada je riječ o propisanoj kazni zatvora od 10 godina, ista može ublažiti do maksimalno 5 godina, odlučilo da optuženom za navedeno krivično djelo utvrdi kaznu zatvora u trajanju od 5 godina.

113. Imajući to u vidu, kao i ranije utvrđenu kaznu zatvora od 5 godina, izrečenu prvostepenom presudom, potvrđenom u tom osuđujućem dijelu, ovo vijeće je primjenom odredaba KZ-a BiH o o jedinstvenoj kazni (član 53. KZ BiH), odlučilo da ovom presudom optuženo izrekne jedinstvenu kazna zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina. Pri tome je vijeće posebno imalo u vidu teško zdravstveno stanje optuženog, kao i činjenicu da je u toku ovog postupka od strane vještaka utvrđeno da je njegova sposobnost rasuđivanja bila smanjena, ali ne bitno.

114. Po ocjeni ovog vijeća, navedena jedinstvena kazna zatvora od 7 (sedam) godina je adekvatna ličnosti učinioca i težini krivičnog djela, kao i svim okolnostima njegovog učinjenja, te će se istom, postići svrha kažnjavanja – opšta i specijalna prevencija, odnosno da će ista dovoljno djelovati na optuženog da ne čini ista ili slična djela, kao i da će takođe uticati na druge da ne čine takva i druga djela.

115. Vijeće je dakle prilikom odlučivanja i izricanju jedinstvene kazne, na odgovarajući način uzelo u obzir da je pravosnažnim djelom prvostepene presude optuženom za isto krivično djelo, ali za druge krivičnopravne radnje već izrečena kazna u trajanju od 5 godina zatvora, koja je sada uzeta kao utvrđena. Tom kaznom dakle nisu bile obuhvaćene radnje iz tačke 1n., koje je takođe nužno sankcionisati na odgovarajući način. Po ocjeni ovog vijeća, radnjama iz tačke 1 n. je u odnosu na ranije utvrđeno, znatno povećana kriminalna količina krivičnog djela počinjenog od strane optuženog Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) KZ BiH u vezi sa tačkom e), upravo za dvije godine, za koliko bi sasvim izvjesno bila veća i prvobitno izrečena kazna u slučaju da su i radnje iz tačke 1n. bile obuhvaćene njome.

116. Vijeće je u skladu sa članom 56. KZ BiH, optuženom u izrečenu kaznu zatvora uračunalo vrijeme koje je isti proveo u pritvoru, i to od 16.12.2009. godine do 30.08.2012. godine.

4. Odluka o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu

117. U pogledu troškova krivičnog postupka, vijeće je optuženog Miluna Kornjaču, na osnovu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH, oslobodilo obaveze da naknadi troškove, s obzirom na slabo imovno stanje optuženog, uz ocjenu da bi plaćanjem troškova bilo dovedeno u pitanje njegovo izdržavanje, kao i njegove porodice. S obzirom na to, određeno je da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

118. Vijeće je na osnovu odredbi člana 198. stav 2. i 3. ZKP BiH, oštećene uputilo da eventualane imovinskopravne zahtjeve ostvaruju u parničnom postupku, s obzirom da bi utvrđivanje činjenica u pogledu visine imovinskopravnog zahtjeva iziskivalo duži vremenski period.

IV. OSLOBAĐAJUĆI DIO PRESUDE

2. Tačka 1l. izreke presude (komandna odgovornost optuženog za ubistva civila na Mostini)

119. Tačkom 1l. prilagođene optužnice Tužilaštva, optuženi se teretio za propuštanje da preduzme odgovarajuće mjere za kažnjavanje učesnika događaja od 19.05.1992. godine, kada je Tadić Veljo (prema tvrdnji Tužilaštva pripadnik jedinice „Plavi orlovi“), u popodnevnim časovima u Lovačkom domu na Mostini lišio života 28 zatočenih Bošnjaka, za šta je optuženi saznao istog dana u prostorijama štaba TO Čajniče ali ništa nije preduzeo u skladu sa svojim pravima i dužnostima komandira jedinice da izvršilac ubistava bude kažnjen.

120. Dakle, optuženi se u pogledu ove tačke teretio po osnovu komandne odgovornosti. S te strane, valjalo je, prije svega, poći od elemenata komandne odgovornosti te odredbe člana 180. stav 2. KZ BiH, kojom je propisano da "činjenica da je neko od krivičnih djela iz člana 171. - 175. i člana 177. - 179. KZ-a BiH učinjeno od strane podređenog, ne oslobađa njemu nadređenu osobu od krivice, ukoliko je ta nadređena osoba znala ili je mogla znati da se njen podređeni sprema učiniti takvo djelo, odnosno, da

je takvo djelo već učinjeno, a nadređena osoba je propustila da preduzme nužne i razumne mjere da spriječi učinjenje krivičnog djela, odnosno da kazni učinitelja tog djela".

121. Iz navedenog proizilazi da je prvi uslov za odgovornost po osnovu komandne odgovornosti da je počinjeno djelo iz navedenih članova KZ-a BiH. Drugi uslov je postojanje odnosa podređenosti / nadređenosti, te da je nadređeni imao određene ovlasti i nadzor nad postupanjem podređenih. Neophodno je također, utvrditi da je nadređena osoba znala ili je mogla znati da se njen podređeni sprema počiniti krivično djelo ili da je već počinio krivično djelo, te da je nadređeni i pored znanja o navedenom, propustio dužnost odgovarajućeg činjenja, odnosno da poduzme prijeko potrebe i razumne mjere, koje se, ukoliko je riječ o spremanju na počinjenje, odnose na sprječavanje istog, a u slučaju da je isto već učinjeno, na kažnjavanje učinioca. U svakom slučaju, nadređeni mora imati stvarnu kontrolu- komandu i nadzor nad osobama koje su počinile djela, pri čemu nije dovoljno da ima samo *de iure* vlast, nego i *de facto*.

122. U konkretnom slučaju, nesumnjivo je utvrđeno da je zaista došlo do počinjenja krivičnog djela - ubistva zatočenih civila bošnjačke nacionalnosti u Lovačkom domu na Mostini. Nesumnjivo je, također, da je to počinio Tadić Veljo, dana 19.05.1992. godine, nakon pogibije Tanasković Velimira - Velje, a da je optuženi Kornjača Milun za to saznao istog dana u štabu TO-a, reagujući veoma bučno, govoreći da onoga ko je to učinio treba odmah strijeljati bez suđenja. Nesumnjivo je, također, da sem te verbalne reakcije, optuženi nije ništa konkretno preduzeo što bi dovelo do kažnjavanja učinioca.

123. Sporno je međutim da li je Tadić Veljo, kao izvršilac tog krivičnog djela, u vrijeme njegovog izvršenja bio podređeni optuženom Kornjača Milunu, odnosno, da li je bio pripadnik jedinice na čijem je čelu bio optuženi, te da li je između njih u tom momentu postojao odnos podređeni – nadređeni. U vezi s tim, stavovi jedne i druge strane su bili dijametralno suprotni. Dok je tužilac tvrdio da je Tadić Veljo u vrijeme izvršenja djela bio pripadnik jedinice zvane „Plavi orlovi“, na čijem čelu je bio optuženi, odbrana je tvrdila da je Tadić Veljo na samom početku zaista bio pripadnik jedinice na čijem čelu je bio optuženi, ali da je zatim otišao iz te jedinice, zajedno sa Tanasković Velimirom - Veljom, koji je formirao svoju jedinicu „Bijeli orlovi“, a zatim i artiljeriju, tako da je Tadić Veljo u momentu lišavanja života zatočenih Bošnjaka u Lovačkom domu na Mostini, bio pripadnik jedinice „Oganj“, te vozio vozilo zvano „Pinc Gauer“, koji je jedini mogao vući topove zvane "Zis". Tvrdnju da je optuženi bio nadređeni Tadić Velji u vrijeme izvršenja djela, tužilac

temelji na iskazima zaštićenog svjedoka Kraj 280, Korora Rasima, iskazu samog optuženog, te dokazu broj T-30 - fotografiji pripadnika jedinice „Plavi orlovi“.

124. Što se tiče iskaza zaštićenog svjedoka Kraj 280, istom, prema tužiocu, treba vjerovati jer je potkrijepljen iskazom optuženog, kao i iskazima svjedoka Šeko Dževada, Trgo Selima, Korora Rasima, Omeragić Safeta i dokazom T-30. Tužilac ukazuje na tvrdnju svjedoka Kraj 280 da su pored njega, na Mostini stražu držali Tadić Veljo, Tadić Duško, Kajević Vito, Tanasković Velimir i Kuvelja Željko.

125. Tačno je da je svjedok Kraj 280 navedene osobe imenovao kao osobe koje su zajedno s njim čuvale stražu na Mostini, ali je ostalo nejasno kada su to činili u tom sastavu – da li samo u početku, što i nije osporavano, ili i na dan 19.05.1992. godine, kada se Tadić Veljo vozilom Lada Niva dovezao do kontejnera na Mostini i uz otvorene prijetnje, upotrebom automatskog oružja koje je repetirao, tražio od svjedoka Manović Njegoša i Vujević Siniše da mu otvore kontejner. O tome se svjedok Kraj 280 uopšte nije izjašnjavao, niti je od bilo koga pitan, zbog čega se njegov iskaz ne može smatrati potvrdom tvrdnji tužioca da je Tadić Veljo i u vrijeme počinjenja djela bio pripadnik jedinice „Plavi orlovi“ kojom je komandovao optuženi.

126. Svjedok Kraj 280 je, međutim, potvrdio da je Tadić Veljo odmah poslije događaja napustio Čajniče i sklonio se u Crnu Goru po naredbi Duška Kornjače, a zatim se vratio poslije otprilike sedam dana, kada je u kafani pričao kako je pobio Muslimane. Treba istaći da su se prethodni iskazi svjedoka Kraj 280 razlikovali u pogledu vremena kada se Tadić Veljo vratio iz Crne Gore, budući da je svjedok govorio i o dužim periodima (od dva mjeseca i više), ali se ni u jednom iskazu nije izjašnjavao u čijoj jedinici je bio Tadić Veljo nakon povratka iz Crne Gore (da je bio u jedinici optuženog to bi jasno upućivalo na zaključak o njegovom pripadništvu istoj jedinici i u vrijeme izvršenja djela). Međutim, svjedok Kraj 280 je bio decidan u tvrdnji da je Tanasković Veljo formirao svoju jedinicu i da je poginuo dana 18.05.1992. godine, što znači dan prije nego što je Tadić Veljo pobio zatočene u kontejneru.

127. Nadalje, na izričit upit, svjedoci Vujević Siniša i Manović Njegoš, koji su kao rezervni policajci kritičnog dana (19.05.1992. godine) bili na obezbjeđenju kontejnera i koji su detaljno opisali dolazak Tadić Velje, na pitanje da li je Tadić Veljo tada bio pripadnik „Plavih orlova“, ustvrdili su da oni to ne znaju. Svjedok Vujević Siniša je samo dodao da je

Tadić Veljo imao maskirnu uniformu, što nije nikakav pokazatelj, jer su je imali mnogi, bez obzira da li pripadali ovoj ili onoj jedinici ili ni jednoj.

128. Svjedok Perendija Slobodan se također, na upit da li je Tadić Veljo bio pripadnik „Plavih orlova“, izjasnio da nije siguran.

129. Svjedok Đerić Desimir se u vezi sa ovom tačkom optužnice izjasnio da je čuo da je Tadić Veljo pobio 30-ak Bošnjaka, te da se u vezi s tim spominjao i Duško Tadić, kao i to da je Veljo odmah nakon tog događaja otišao, ali se uopšte nije izjašnjavao o tome ko je tada bio nadređeni Tadić Velji, te kojoj jedinici je pripadao na dan 19.05.1992. godine.

130. Međutim, svjedok Đerić je tokom istrage, na zapisnik Tužilaštva BiH broj: KT-RZ-40/05 od 06.05.2010. godine, uloženog kao dokaz u sudski spis (T-16), izjavio da je Rus (*Tadić Duško*) bio pripadnik „Plavih orlova“ ili jedinice Tanasković Velje pod nazivom "Oganj", a da je Tadić Veljo bio pripadnik jedinice "Oganj".

131. Zaštićeni svjedok M2, koji u to vrijeme uopšte nije bio u Čajniču, nego u Goraždu, je tvrdio da se pričalo kako su Tadić Veljo i Tadić Duško pobili te Muslimane, poslije pogibije Tanasković Velimira, iz revolta, te da su sutradan svi Muslimani iz Čajniča odselili, što i nije bilo sporno. Međutim, ni svjedok M2 pri tome nije tvrdio da je Tadić Veljo u to vrijeme bio pripadnik jedinice „Plavi orlovi“ .

132. Što se tiče svjedoka Trgo Selima, Korora Rasima, Hurlov Nure, Gabela Almasa, iz podataka u spisu proizilazi da su se oni izjašnjavali o činjenicama koje ukazuju na efektivnu kontrolu Kornjača Miluna nad jedinicom na čijem je čelu bio, ali ne i o pripadnosti Tadić Velje u momentu izvršenja djela (na dan 19.05.1992. godine) jedinici „Plavi orlovi“ na čijem je čelu bio optuženi, što je jedino relevantno za odgovornost nadređenog, za radnje njemu potčinjenog po osnovu komandne odgovornosti.

133. Isto tako, fotografija pripadnika „Plavih orlova“ – dokaz T-30, ne može automatski značiti da je Tadić Veljo na dan 19.05.1992. godine bio pripadnik te jedinice. Naime, nesumnjivo je da je u početku, u prvom periodu nakon formiranja jedinice, on bio njen pripadnik, ali to automatski ne znači da je bio pripadnik i na dan 19.05.1992. godine, a to je moralo biti dokazano van svake razumne sumnje. Pozitivan zaključak u vezi s tim je sasvim moguć, jer je sasvim logičan, ali se isto tako ne može isključiti ni ono što optuženi tvrdi - da je Tadić Veljo prije tog dana napustio Plave orlove zajedno sa

Tanasković Veljom, koji je formirao svoju jedinicu, čiji je pripadnik postao i Tadić Veljo te u istoj bio vozač vozila zvanog „Pinc Gauer“ (jedinica zvana Oganj). Na ovo upućuju i tvrdnje da je Tadić Veljo zatočene civile pobio iz revolta ili osvete, zbog pogibije vojvode Tanasković Velje, dan prije, što upućuje na bliskost te dvojice Velja i čini logičnim i tvrdnju optuženog o pripadništvu Tadić Velje jedinici kojom je poginuli Tanacković komandovao.

134. Imajući u vidu sve što je navedeno, ovo vijeće, na osnovu izvedenih dokaza, nije moglo izvan svake razumne sumnje, što je standard i preduslov za osuđujuću presudu, utvrditi da je Tadić Veljo u vrijeme izvršenja djela ubistva zatočenih muslimana – Bošnjaka, dana 19.05.1992. godine, bio pripadnik jedinice na čijem je čelu bio optuženi, odnosno, da je između njih postojao odnos podređeni - nadređeni. Kako odnos podređeni - nadređeni nije dokazan izvan svake razumne sumnje, to se ne može smatrati dokazanim ni postojanje efektivne kontrole optuženog u odnosu na radnje Tadić Velje. U prilog toga ide i raniji zaključak prvostepenog vijeća o paralelnom sistemu naređivanja kada je riječ o jedinici „Plavi orlovi“ i ulozu Duška Kornjače, kao čelnog čovjeka opštine.

135. Za ovo vijeće nema nikakve dileme da je dužnost komandira jedinice kojoj je pripadao Tadić Veljo bila da bez obzira na sve okolnosti o kojima govore neki svjedoci (izolovanost Čajniča, nepostojanje vojne policije u Čajniču i sl.) podnese izvještaj o događaju koji se dogodio na Mostini 19.05.1992. godine i prijedlog za kažnjavanje počinioca/počinilaca. Odlazak Tadić Velje u Crnu Goru, također, po ocjeni ovog vijeća, nije bilo prepreka da se to učini. Međutim, pitanje ko je u vrijeme izvršenja djela ubistva zatočenih civila bio nadređeni Tadić Velji i ko je imao tu obavezu, što je od strane tužioca na kome je teret dokazivanja, trebalo dokazati izvan svake razumne sumnje.

136. Da je u toku postupka dokazano da je optuženi Kornjača Milun u vrijeme izvršenja djela bio nadređeni Tadić Velji, njegova verbalna reakcija, iako veoma bučna i jasna, ne bi bila dovoljna da ga ekskulpira za nepodnošenje izvještaja i prijedloga za kažnjavanje Tadić Velje, te njegovu odgovornost za te propuste po osnovu komandne odgovornosti. Budući da je teret dokazivanja na tužiocu, u konkretnoj situaciji vijeće nije imalo drugog izbora nego da postupi u smislu odredbe člana 3 ZKP BiH i primjeni princip *in dubio pro reo*, tj. da u sumnji zaključi u korist optuženog, te slijedom toga, zbog nedostatka dokaza, oslobodi optuženog odgovornosti za radnje opisane u tački 11. prilagođene optužnice.

2. Odluka o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu

137. Imajući u vidu da je vijeće optuženog Miluna Kornjaču oslobodilo od optužbe za radnje opisane u tački 1I. prilagođene optužnice, to troškovi krivičnog postupka i u tom dijelu, u skladu sa članom 189. stav 1. ZKP BiH, padaju na teret budžetskih sredstava.

138. Iz istog razloga, a na osnovu člana 198. stav 3. ZKP BiH, svi oštećeni su sa eventualnim imovinskopravnim zahtjevima upućeni na parnični postupak.

**Zapisničar:
Pravni savjetnik**

Denis Podžić

**PREDSJEDNIK VIJEĆA
S U D I J A**

Mirza Jusufović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.

(Shodno članu 317 a stav 1 tačka b ZKP BiH, nužna pretpostavka za pravo žalbe na drugostepenu presudu jeste činjenica da je prvostepena presuda bila u cjelini oslobađajuća, a ne samo u njenim pojedinim tačkama, a u drugim osuđujuća).